

100

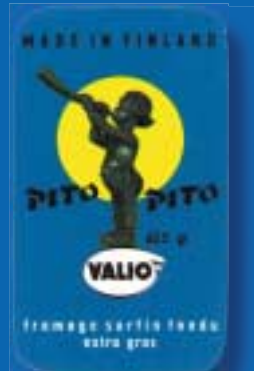
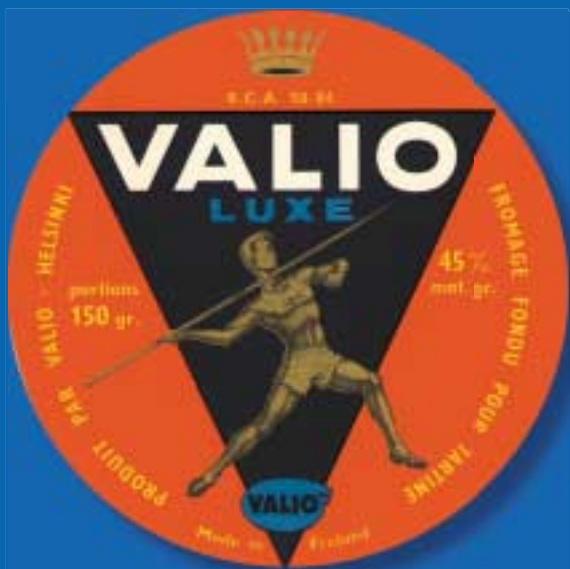

VALIO

Valion vastuu hyvinvoinnista

YHTEISKUNTA VASTUURAPORTTI JA VUOSIKERTOMUS 2004

SISÄLLYSLUETTELO:

Johtava meijerialan yritys Suomessa	4
Valion perustehtävä	4
Valion arvot	4
Valion visio 2010	4
TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS	5
1. VASTUULLISTA TOIMINTAA 100 VUOTTA	
Raportin sisällön erittely	6
Yhteiskunnallinen vaikuttaja	6
Perustietoja Valiosta	7
Yhteiskuntavastuuta ohjaavat Valion arvot ja periaatteet	7
Sertifioitua toimintaa	8
Valion hallinto, johtamisjärjestelmä ja strategia	8
Strategiset tavoitteet	8
1.1 Valion sidosryhmäyhteistyö	9
1.2 Sponsorointi	10
1.3 Taloudellinen vastuu ja toimintaympäristö	10
2. TURVALLISET JA LAADUKKAAT TUOTTEET	
2.1 Maidon laatu on hallinnassa tilalta kauppaan	13
2.2 Tuotteiden turvallisuuden varmistaminen	14
2.3 Tutkimus ja tuotekehitys	14
2.4 Tuotanto investoi laatuun	16
2.5 Markkinointi lähellä kuluttajaa	17
3. ASIAKKAAN JA VALION VÄLISEN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN	
3.1 Kumppaneiden kanssa katse kuluttajaan	19
3.2 Keräilyyn ja jakeluun panostettiin	19
3.3 Kuluttajatuotteiden merkitys kasvaa kansainvälisessä myynnissä	19
3.4 Vaatimukset tavarantoimittajille	20
4. HENKILÖSTÖN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN	22
5. YMPÄRISTÖSTÄ JA ELÄINTEN HYVINVOINNISTA HUOLEHTIMINEN	
5.1 Ympäristön huomioiminen ja ympäristötulokset	26
5.2 Ympäristöä säästävää logistiikkaa	29
5.3 Maidon keräilykuljetukset	29
6. MAIDONTUOTTAJAN TYÖN JATKUVUUDEN TURVAAMINEN	
6.1 Suomalainen maitotila vuonna 2004	31
6.2 Maidontuotannon merkitys ja kilpailukyky	31
6.3 Maidontuotannon tukipolitiikan muutokset	32
TILINPÄÄTÖS	33
Liite 1. Raportin vertailu GRI-suositukseen	58
Liite 2. Yhteiskuntavastuun yhteyshenkilöitä	60

Johtava meijerialan yritys Suomessa

Valio on liikevaihdoltaan Suomen suurin elintarvikealan yritys ja maidonjalostaja. Valio käsittelee yli 80 prosenttia kaikesta Suomessa tuotetusta maidosta. Liikevaihdosta lähes kolmannes kertyy ulkomaantoiminnoista.

Valio on Suomessa markkinajohtaja kaikissa keskeisissä meijerituotteissa ja maailmanluokan edelläkävijä terveysvaikutteisten tuotteiden kehittäjänä. Päätuotteita ovat maidot, kermat, jogurtit, juustot, rahkat, vanukkaat, maito- ja herajauheet sekä voi ja levitteet.

VALION PERUSTEHTÄVÄ

Luomalla kuluttajille laatua, mielihyvää ja lisäarvoa sekä sitoutuneille kumppaneille menestystä edistämme valiolaisten maidontuottajien elinkeinoa.

ARVOMME

VASTUU HYVINVOINNISTA

- Turvallisten ja laadukkaiden tuotteiden varmistaminen kuluttajalle
- Asiakkaan ja Valion välisen yhteistyön kehittäminen
- Henkilöstön hyvinvoinnin, oman ja työyhteisön kehittämisen sekä yhteistyön edistäminen
- Ympäristöstä ja eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen
- Maidontuottajan työn jatkuvuuden turvaaminen.

VALIO-KONSERNIN VISIO 2010

Valio on laajennetulla kotimarkkinalla (Suomi ja Itämeren ympäristön lähialueet) markkinoiden johtaja ja vahva kuluttajabrändi. Muilla valituilla markkinoilla ja tuotteilla Valio on merkittävä tekijä yhdessä yhteistyökumppaneidensa kanssa. Funktionaaliset ja lisäarvotuotteet ovat kansainvälisen yhteistyön vahva tuki.

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Valion mittavat investoinnit tuoretuotemeijereihin Riihimäellä, Jyväskylässä ja Oulussa jatkuivat vuonna 2004. Kehittämishojelman mukaisesti Kouvolan meijerin tuotanto päättyi tammikuun lopussa 2005. Myös tietojärjestelmien uusimisprojekti, VALO, on lähes valmis. Näiden suurten investointiprojektien valmistuttua Valiossa keskitytään projektien tuottojen varmistamiseen, minkä seurauksena investointivauhti seuraavina vuosina selvästi laantuu.

Vuotta 2004 leimasivat kilpailutilanteen kiristyminen, EU:n itälaajennuksen aiheuttama juuston tuonnin voimakas kasvu, EU:n maatalouspolitiikan mukaiset vientitukien alentumiset sekä dollarin heikko kurssi. Näiden syiden takia jouduimme lokakuun alusta pudottamaan raakamaidon tilityshintaa kahdella sentillä litralta. Tilityshinnan alentamisesta huolimatta yhtiön toiminnallinen tulos jäi edellisvuotta huonommaksi. Valio on silti yhä tilityskyvyltään Euroopan parhaimpia meijereitä. On toki muistettava, että Suomen epäsuotuisten olosuhteiden takia maidontuotannon kustannukset ovat meillä selvästi muuta Eurooppaa korkeammat.

Valion vastaanottama maitomäärä samoin kuin liikevaihto kasvoivat prosenttien. Kotimaan myynnin kehitys oli vakaa ja myynti Virossa ja USA:ssa kehittyi varsin myönteisesti. Sen sijaan Venäjän myynti väheni.

Vuoden 2004 aikana Valio myi jäätelöliiketoimintansa Nestlélle ja lastenruokaliiketoimintansa Royal Numicolle. Virossa sijaitseva Võru Juust siirtyi lähes sataprosenttisesti Valion omistukseen. Vuoden 2005 alussa Valion omistukseen siirtyi Vöyrin Kaitsorissa sijaitseva juustola, joka ostettiin Meijeriosuuskunta Milkalta.

Laajennetun kotimarkkinastrategian tukemiseksi Valion organisaatiorakennetta muutettiin. Organisaatioportaita vähennettiin, ja markkinoinnin tulosvastuu ulotettiin koskemaan kaikkia markkinoita. Uusi organisaatiorakenne kykenee aikaisempaa tehokkaammin vastaamaan niin kotimaan kuin kansainvälistenkin markkinoiden haasteisiin. Tavoitteena on vastuiden selkeyttäminen, toiminnan tehostaminen ja reagointinopeuden lisääminen.

Voimakas panostus tutkimukseen ja tuotekehitykseen jatkui. Vuoden aikana markkinoille tuotiin suuri määrä uusia, innovatiivisia tuotteita, joista monet saavuttivat varsin nopeasti kuluttajien suosion.

Euroopan meijeriteollisuus ja maidontuotanto ovat suurten muutosten kourissa. Yksi Valion vahvuustekijöistä on yhtiön pitkäjänteiseen kehittämiseen sitoutunut omistajakunta. Omistajat ovat Valion 100-vuotisen historian aikana pystyneet tarvittaessa päättämään suurista uudistuksista ja ovat edelleen valmiita kehittämään voimakkaasti yhtiön rakenteita ja toimintaa.

Suomalaisen elintarviketeollisuuden ja maatalouden perustuotannon välillä vallitsee kohtalonyhteys: ilman menestyvää elintarviketeollisuutta ei ole menestyvää perustuotantoa, ja päinvastoin. Voi vain toivoa, että suomalaiset päättäjät, kuluttajat ja kauppa- ja kauppaketjut huomioisivat tämän tosiasian päätöksenteossaan ja edelleen arvostaisivat puhtaita, laadukkaita suomalaisia elintarvikkeita.

Alkaneen vuoden näkymät ovat erittäin haasteelliset. Tuonnin osuuden arvioidaan edelleen kasvavan. Kaupan kireän hintakilpailun vuoksi kustannusten nousua ei voi siirtää tuotteiden hintoihin. Meidän tuleekin hyvässä yhteistyössä kaupan kanssa kehittää ratkaisuja, jotka vähentävät toimitusketjun kustannuksia ja varmistavat riittävän tavaramäärän saamisen kaupan hyllyille mahdollisimman pienin kustannuksin ja oikea-aikaisesti.

Kiitän maidontuottajia työstä hyvälaatuisen maito- raaka-aineen turvaamiseksi: koettakaa jaksaa ja tuottakaa edelleen Euroopan unionin puhtainta maitoa! Lämpimät kiitokset myös henkilökunnallemme. Teidän sitoutuneisuutenne on yhtiöllemme suuri voimavara. Te olette ottaneet erinomaisen innostuneesti vastaan edessämme olevat kovat muutoshasteet. Asiakkaillemme kuuluu myös suuri kiitos siitä, että olette edelleen luottaneet meihin ja ilmaisseet halunne syventää yhteistyötä kanssamme.

Valio täyttää tänä vuonna 100 vuotta. Toimimalla kilpailijoitamme rohkeammin, innovatiivisemmin, joustavammin ja nopeammin uskomme säilyttävämme asemamme markkinoilla. Siksi juhlavuotemme tunnus on ”Hyvää alusta alkaen. Seuraavatkin sata vuotta!”

Harry Salonaho

I Vastuullista toimintaa 100 vuotta

RAPORTIN SISÄLLÖN ERITTELY

Valion vastuu hyvinvoinnista, yhteiskuntavastuuraportti ja tilinpäätös vuodelta 2004, kuvaa Valio Oy:n ja osittain Valio-konsernin toimintaa kyseisenä vuonna YK:n GRI (Global Reporting Initiative) -suosituksen mukaisesti taloudellisesta, sosiaalisesta ja ympäristönäkökulmasta. Raportin vertailtavuus GRI-suosituksen kanssa on esitelty liitteessä n:o I.

Taloudellista näkökulmaa edustavat raportin tilinpäätösosio ja taloudellisen toimintaympäristön tarkastelu. Sosiaaliset ja ympäristönäkökulmat esitetään raportissa Valion arvojen mukaan jaoteltuina.

Valion arvo, ”Vastuu hyvinvoinnista”, jakautuu vastuuseen henkilöstön hyvinvoinnista, turvallisista ja laadukkaista tuotteista, asiakkaan ja Valion välisen yhteistyön kehittämisestä, eläinten ja ympäristön hyvinvoinnista sekä maidontuottajan työn jatkuvuuden turvaamisesta. Raportin sisältö on jaoteltu näiden alaotsikoiden alle.

Aikaisemmin Valio on julkaissut ympäristöraportit vuosilta 1998 ja 1999 sekä yhteiskuntavastuuraportin vuodelta 2003. Niiden lisäksi Valio on julkaissut vuosittain vuosikertomuksen. Raportointi on tehty suomeksi ja englanniksi, ja raportit löytyvät Valion internetsivuilta www.valio.fi ja www.valio.com.

Nyt vuosikertomus ja yhteiskuntavastuuraportti on yhdistetty tähän Valion vastuu hyvinvoinnista 2004 -raporttiin, joka julkaistaan suomeksi ja englanniksi sekä painettuna että pdf-muotoisena internetissä www.valio.fi ja www.valio.com.

Raportin taloudelliset tunnusluvut on varmentanut tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy.

Raportin kuvituksena on käytetty Valion mainontaa eri vuosikymmeniltä 1910-luvulta lähtien. Kuvateksteissä kerrotaan Valion toiminnan ydinkohtia kyseisiltä vuosikymmeniltä. Näin juhlistamme tässäkin raportissa kuluva vuotta 2005, jolloin Valio täyttää sata vuotta.

YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAJA

Valio perustettiin 4.7.1905 hyvälaatuisen voin tuottajien vientiosuusliikkeeksi. Hangon satamasta voita laivattiin pääasiassa Englantiin. Voi oli Suomelle merkittävä vientituote.

Vuonna 2005 Valio täyttää sata vuotta, ja hyvä laatu on edelleen yksi toiminnan peruskivistä. Sadassa vuodessa Valion toiminta on laajentunut sekä kotimaassa että ulkomailla. Valio jalostaa ja markkinoi yli 80 % kaikesta Suomessa tuotetusta maidosta ja vie vastaanottamastaan maidosta pääasiassa juustoina, voina ja jauheina Suomen ulkopuolelle noin 40 %. Valio vastaa käytännössä yksin maitotuotteiden viennistä.

Valio on perustanut toimintansa lähes koko olemassaolonsa ajan myös tutkimukselle ja tuotekehitykselle. Johtokunta perusteli kaukonäköisesti vuonna 1916 Valion laboratorion perustamista seuraavasti: ”Vain sellainen maa, jonka koko talouselämä perustuu tieteeseen, voi saavuttaa ja säilyttää ensimmäisen sijan kansojen välisessä taloudellisessa taistelussa.”

Vuosina 1921–1970 laboratoriota johti Artturi Ilmari Virtanen, joka palkittiin vuonna 1945 kemian Nobelin palkinnolla erityisesti AIV-rehun valmistusmenetelmän ja voin säilyvyyttä ja makua edistävän AIV-voisuolan keksimisestä. Valion tutkimus ja tuotekehitys on jatkanut perinnettä kehittämällä muun muassa terveysvaikutteisia elintarvikkeita, laktoosittomia maitotuotteita sekä tuotantoteknologiaa.

Valiolla ja osuustoiminnalla oli 1900-luvulla erittäin suuri merkitys maidontuottajien hyvinvoinnin, ammatillisen kehittymisen ja tulotason kannalta. Maidontuottajien merkitys Suomen maaseudun kehitykselle ja asuttuna pitämiseksi on ollut ja on edelleen suuri.

Maidon tuotanto on merkittävin osa maatalouselinkeinoja erityisesti Pohjanmaalla sekä Keski- ja Itä-Suomessa. Lapissa se on porotalouden ohella ainoa varteenotettava maatalouselinkeino. Ilman maidontuottajia suomalainen maaseutu köyhtyisi ja autioituisi olennaisesti.

Erytiesesti nyt juhluvuonna on hyvä muistaa se yhteiskuntavastuu, jota Valio on kantanut historiansa ajan maidontuotannon, meijeriteollisuuden ja tutkimuksen kehityksestä, millä on ollut laajat heijastusvaikutukset suomalaisen yhteiskuntaan. Tätä perinnettä vaalien Valio kantaa vastuutaan tänäkin päivänä. Valion satavuotisesta historiasta kerrotaan kuvallisen panoraaman ja tiiviiden tekstien avulla sekä suomeksi että englanniksi erillisillä internetsivustoilla, joille pääsee www.valio.fi- ja www.valio.com-sivuilta.

PERUSTIETOJA VALIOSTA

Valio on liikevaihdoltaan Suomen suurin elintarvikealan yritys ja maidonjalostaja. Valion liikevaihto vuonna 2004 oli noin 1,6 miljardia euroa, josta noin kolmannes kertyi ulkomaan-toiminnoista. Valio työllisti vuonna 2004 Suomessa ja ulkomailla keskimäärin 4 394 henkilöä. Valio on osakeyhtiö, jonka omistaa 27 maidontuottajaosuuskuntaa.

Valiolla oli Suomessa 15 tuotantolaitosta vuonna 2004. Vuoden 2005 alussa Milkalta ostettu Kaitsorin juustola siirtyi Valion haltuun, ja tammikuun lopussa 2005 Kouvolan meijeri suljettiin. Vuonna 2004 Valio myi jäätelöliiketoiminnan ja jäätelötehtaan Nestlélle ja lastenruokaliiketoiminnan Royal Numicolle. Valio jatkaa lastenruokien valmistusta Numicon sopimusvalmistajana.

Valiolla oli vuonna 2004 kaksi tuotantolaitosta Virossa ja juustopakkaamo Belgiassa. Tytäryhtiöt toimivat Venäjällä, Ruotsissa, Belgiassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa ja USA:ssa, sekä edustusto Kiinassa. Kotimarkkinakseen Valio määrittelee Suomen, Ruotsin, Länsi-Venäjän ja Baltian.

Valion keskimääräinen markkinaosuus meijerituotteissa Suomessa oli 56 %.

Kilpailuvirasto on tulkinut Valion olevan Suomessa määräävässä markkina-asemassa. Valio noudattaa kilpailulainsäädäntöä, muuta lainsäädäntöä, viranomaisvaatimuksia ja kansainvälisiä sopimuksia. Valio ottaa toiminnassaan huomioon eri sidosryhmien odotukset.

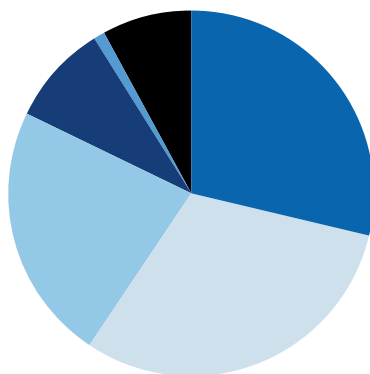
YHTEISKUNTAVASTUUTA OHJAAVAT VALION ARVOT JA PERIAATTEET

Valion yhteiskuntavastuu kiteytyy Valion arvoon ”Vastuu hyvinvoinnista”. Se ohjaa Valion toimintaa ja edellyttää vastuullista toimintaa niin tuotannossa, asiakassuhteissa, henkilöstöpolitiikassa ja työyhteisön kehittämisessä, ympäristöpolitiikassa kuin tuotantoeläinten hoidossakin. Tuloksellisella toiminnallaan Valion kantaa vastuuta omistajiensa – maidontuottajien – työn jatkuvuuden edellytyksistä.

Vastuullista toimintaa ohjaavat ja täsmenävät arvojen ohella toimintaperiaatteet, jotka sisältyvät Valion johtamisjärjestelmään. Valion yhteiskuntavastuuta ja toimintapolitiikkaa ohjaavat periaatteet on liitetty Valion strategiaan ja ryhmitelty Valion arvojen mukaisiin asiakokonaisuuksiin. Niihin on kiteytetty mm. ympäristöä, henkilöstöä, tuoteturvallisuutta, asiakassuhdetta, markkinointiviestintää ja maidontuotantoketjun laatutoimintaa koskevat periaatteet. Valiossa on määritelty myös yksityiskohtaisempia toimintaperiaatteita sekä edellä mainituille että myös joillekin muille osa-alueille esim. henkilöstöpolitiikalle, turvallisuudelle, hyvälle tuotantotavoille, ostotoiminnalle, tietohallinnolle, viestinnälle ja aloitetoiminnalle. Nämä toimintaperiaatteet on kirjattu Valion toimintajärjestelmään.

Valio on sitoutunut noudattamaan toiminnassaan yhtäläisyysperiaatetta, eli se maksaa kaikille Valioon liikesuhteessa oleville omistajaosuuskunnille samaa maidon hintaa riippumatta siitä, mistä maito kerätään. Omistajaosuuskunnat maksavat maidosta edelleen maidontuottajajäsenilleen. Maito kerätään kaikilta Valioryhmän maitotiloilta joka toinen päivä etäisyyksistä riippumatta.

MAIDON KÄYTTÖ PÄÄTUOTERYHMITTÄIN SUOMESSA JA ULKOMAILLE MYYTÄVISSÄ TUOTTEISSA VUONNA 2004

Kotimaan myyntiin menevät tuotteet, yhteensä 63 %
Ulkomaan myyntiin menevät tuotteet, yhteensä 37 %

* Maitoraaka-aineen myynti ulkoisille asiakkaille

SERTIFIOITUA TOIMINTAA

Sertifioitu laatu- ja toimintajärjestelmä on myös osa Valion tapaa toimia. Valion ISO 14001 -ympäristösertifikaatti kattaa yrityksen koko kotimaan toiminnan. Valio Oy:lla on ISO 9001 -sertifioitu toimintajärjestelmä, joka kattaa koko Valio Oy:n toiminnan, sen eri toiminnot, tuotteiden laadun ja kokonaisvaltaisen toiminnan kehittämisen ja hallinnan. Sertifikaattien voimassaolo edellyttää mm., että järjestelmien toimivuutta arvioidaan sekä sisäisillä että ulkoisilla arvioinneilla.

VALION HALLINTO, JOHTAMISJÄRJESTELMÄ JA STRATEGIA

Valion 27 omistajaosuuskunnan edustajat kokoontuvat kerran vuodessa yhtiökokoukseen, joka valitsee hallintoneuvoston 23 jäsentä valvomaan yhtiön hallintoa. Valion henkilökunta valitsee hallintoneuvostoon neljä henkilöstön edustajaa. Hallintoneuvosto valitsee keskuudestaan itselleen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä nimeää Valion hallituksen maidontuottajajäsenet. Hallintoneu-

vosto nimeää jäsenet myös Valion eri toimintojen johtokuntiin.

Valion hallitukseen kuuluu neljä maidontuottajaa ja toimitusjohtaja. Valion operatiiviseen johtajistoon kuuluvat toimitusjohtajan johdolla markkinointijohtaja, hallintojohtaja, tuotantojohtaja, myyntijohtaja, vientijohtaja ja logistiikkajohtaja. Laajennettuun johtajistoon kuuluvat edellä mainittujen lisäksi tutkimus- ja tuotekehitysjohtaja, yrityssuunnittelujohtaja ja viestintäjohtaja.

Valion arvot ja perustehtävä ohjaavat Valion strategiaa. Valion strategia ja siihen pohjautuva tavoitteenasettelu koko yrityksessä on osa johtamisjärjestelmää. Johtamisjärjestelmä kuvaa yhtiön organisaatorakenteen, vastuiden jakautumisen, tavoitteenasettelun, suunnitteluprosessit ja toimintaperiaatteet. Johtamisjärjestelmä on kuvattu toimintajärjestelmässä, joka on Valion intranetissa. Valion visio, strategian peruseriaatteet ja strategiset tavoitteet kerrotaan yhtiön intra- ja internetsivuilla.

STRATEGISET TAVOITTEET

Strategiassa on määritelty tavoitteet sekä keinot tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valion tavoitteena on maksaa mahdollisimman hyvää tuottajahintaa jalostamastaan maidosta sekä pysyä tässä kehityksessä parhaiden eurooppalaisten meijeriyriytysten tasolla. Tavoitetta tukevat menestyminen kotimarkkinoilla, kumppanuuden syventäminen kaupan ja muiden yhteistyötahojen kanssa, henkilöstön osamisen ja yhteistyön vahvistaminen sekä kustannustehokkaat ja laatua tuottavat prosessit. Valion tavoitteet on määritelty eri osa-alueille: talous, asiakas ja markkinat, henkilöstö sekä prosessit.

TALOUS

Maidon tuottajahinta on parhaiden eurooppalaisten meijeriyriytysten tasoa

Valion tavoite on maksaa vähintään eurooppalaisten osuustoiminnallisten yritysten tasoista tuottajahintaa, varmistaa rahoitusasema ja konsernin vakavaraisuus. Kustannustehokkuutta ja toiminnan laatua parannetaan tuotantolaitosten sekä jakelun tehokkuutta kehittämällä ja lisäämällä reagoitinopeutta.

VALIO-KONSERNIN VUOSIKIERTO

TAMMI	Omistajastrategian, vision ja mission tarkistus	
HELMI		
MAALIS	Konsernistrategia ja tavoiteasetanta	
HUHTI	Toimintojen suunnitelmat ja budjettiraamit	
TOUKO	Tuoteryhmien suunnitelmat	
KESÄ	Strategioiden hyväksyminen	
HEINÄ		
ELO		
SYYS	Strategian ja tavoitteiden viestintä	
LOKA	Budjetointi, toimipaikkojen suunnitelmat	Budjetointi
MARRAS		
JOULU	Tausta-analyysit	Itsearviointi

VALION OMISTAJA- JA HALLINTORAKENNE

VALIO OY	Valion omistaa 27 meijeriosuuskuntaa.
YHTIÖKOKOUS	
HALLINTONEUVOSTO	
27 jäsentä	23 jäsenosk. maidontuottajaa
	4 henkilöstön edustajaa
HALLITUS	
4 maidontuottajaa ja toimitusjohtaja.	Puheenjohtajana maidontuottaja
JOHTOKUNNAT	
13 jäsentä	12 maidontuottajaa, jotka edustavat jäsenosk. tai Valion hallintoneuvostoa
	1 henkilöstön edustaja

ASIAKAS/MARKKINAT

Markkina-aseman vahvistaminen kotimarkkinalla

Valion tavoite on vahvistaa markkina-asemaansa kotimarkkinalla ja erityisesti Ruotsissa, Baltiassa ja Luoteis-Venäjällä, jotka Suomen lisäksi luetaan kotimarkkina-alueeseen. Tavoitteena on merkittävä asema valituissa segmenteissä ja kannattava toiminta. Valio haluaa lisätä kuluttajatuotteiden osuutta myynnistä sekä kotimarkkinalla että viennissä. Tätä tavoitetta tukee myös Valio brändi, jonka yhtenäisyyttä lisätään kotimarkkinalla.

Kumppanuuden syventäminen keskeisten kaupan ryhmien ja muiden yhteistyötahojen kanssa

Valio haluaa olla asiakkaille johtava tavarantoimittaja ja ensisijainen kumppani. Liikesuhdetta ja toimintatapoja kehittämällä yhteistyötä halutaan syventää molemmille osapuolille hyötyä tuovaksi kumppanuudeksi. Valio tukee liiketoimintaansa verkottumalla eli lisää yhteistyötä myös muiden yhteistyötahojen kanssa.

HENKILÖSTÖ

Osaamisen ja yhteistyön vahvistaminen

Kyvykäs henkilöstö on Valiolle tärkein kilpailuetu. Kilpailuedut puolestaan tukevat terveen

ja tuloksellisen liiketoiminnan kehittämistä. Valiossa on määritelty, mikä on ydinosaamista eri toiminnoissa ja millaisella osaamisella saavutetaan etua kilpailijoihin nähden ja pysytään edelläkävijöinä. Tätä osaamista vahvistetaan koulutuksella ja henkilökohtaisilla oppimissuunnitelmilla.

Tavoitteena on osaava, monitaitoinen ja yhteistyökykyinen henkilöstö. Henkilöstöstrategiassa on linjattu viisi kehittämisen aluetta: johtaminen, osaaminen, resurssointi, kannustus ja hyvinvointi.

PROSESSI

Suoritus- ja laaduntuottokyvyn parantaminen

Suoritus- ja laaduntuottokyvyn parantamiseksi yksinkertaistetaan konsernin toimintatapoja, tehostetaan prosesseja ja kehitetään toiminnan joustavuutta sekä reagointiherkkyyttä kuluttajien ja asiakkaiden tarpeiden ennakoimiseksi ja tyydyttämiseksi.

1.1 Valion sidosryhmäyhteistyö

Valio toimii laajasti yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Valion tärkeitä sidosryhmiä ovat oma henkilöstö, asiakkaat, kuluttajat, maidontuottajat, yhteistyökumppanit, viranomaiset, elinkeinoelämän, maatalouden ja elintarvikealan järjestöt, tavarantoimittajat ja media.

Kauppan kanssa Valio tekee mittavaa yhteistyötä mm. tuotteiden tilaus- ja toimitusjärjestelmän kehittämiseksi sekä jakelun tehostamiseksi. Valio toimii kumppanuusperiaatteella myös tavarantoimittajiensa kanssa.

Henkilöstön hyvinvointia ja työtyytyväisyyttä edistetään mm. tukemalla liikuntaa ja muuta harrastus- ja virkistystoimintaa, tarjoamalla koulutusta ja kehittämällä esimiesten taitoja. Henkilöstötyytyväisyyttä mitataan vuosittaisella kyselyllä. Ennakoivalla turvallisuus- ja työterveystoiminnalla suojellaan työntekijöitä onnettomuuksilta, työtapaturmilta ja ammattitaudeilta.

Kuluttajiin Valio on yhteydessä paitsi markkinoinnin välityksellä myös kuluttajapalvelun tarjoaman neuvonnan ja sen hoitaman palauttejärjestelmän avulla.

Maidontuottajia Valio tukee maatalan, eläinten ja ympäristön hoitoon liittyvällä neuvonnalla sekä itsenäisesti että yhteistyössä Pro Agrian neuvontaorganisaation kanssa.

Valio toimii useissa kansainvälisissä meijerialan ja siihen liittyvissä järjestöissä. Valio toimii aktiivisesti myös EU:n tiede- ja tutkimushankkeissa ja usein maa- ja metsätalousministeriön asettamissa työryhmissä.

Valio toimii yhteistyössä oppilaitosten, korkeakoulujen, yliopistojen, alan tutkimuslaitosten ja viranomaisten kanssa sekä valtakunnallisesti että alueellisesti kehittäkseen meijerialan koulutusta ja tutkimusta sekä maidon laatua ja tuotantoeläinten hyvinvointia. Mm. oppilaitosten käyttöön Valio on tuottanut maidon käsittelyä meijerissä sekä Valion toimintaa kuvaavan Maitokirjan.

Valio osallistuu Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan maatalousjaoston ja Elintarvikkeepoolin toimintaan. Elintarvikkeepoolin tarkoituksena on turvata elintarviketeollisuuden toimintakyky myös poikkeusoloissa.

Valion edustaja on Eläintautien torjuntayhdistyksen hallituksen puheenjohtaja. Yhdistyksen tehtävä on edistää suomalaisten eläinten terveyttä ja eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuutta ohjeistamalla esimerkiksi tuontia ja rehunkäyttöä. Suomessa onkin Euroopan terveimmät tuotantoeläimet.

Valio on mukana Maitohygienialiitossa, jonka tehtävä on edistää hyvälaatuisen ja turvallisen maidon tuotantoa, jalostusta, kuljetusta sekä kaupan pitämistä. Maitohygienialiitto on neutraali osapuoli, joka teettää selvityksiä ja ottaa kantaa lainsäädännölliseen työhön.

Valion edustaja toimii Maito ja Terveys ry:n hallituksen jäsenenä. Maito ja Terveys ry:n jäsenenä on noin 20 kuluttajaneuvonta-, raittius- ja maitotalousalan järjestöä sekä kannattajajäsenenä meijerialan yritykset. Yhdistys perustaa sanomansa Valtion ravitsemusneuvotelukunnan suosituksiin ja sen työtä rahoittavat meijerit ja julkiset terveyskasvatustahot.

Sidosryhmiinsä Valio pitää yhteyttä henkilökohtaisin kontaktein, taustatilaisuuksien avulla sekä tuottamalla raportteja, julkaisuja, esitteitä, neuvontamateriaalia ja tiedotteita pääasiassa suomeksi ja englanniksi. Lisäksi tärkeitä

MilkWorks

Vuonna 2004 Valio edisti meijeriammattien tunnettuutta rahoittamalla MilkWorks -projektia. Internetissä www.milkworks.fi esitellään meijeriammatteja ja maidontuotantoon liittyvää tietoa. Lisäksi sivustolla on palkittu peli, jossa voi testata, miten hyvin onnistuisi kuljettamaan maidon meijeriin. Valion kaikilla toimipaikeilla on myös oma kummiuokka.

Valion ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton yhteistyö

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) on kansalaisjärjestö, joka edistää lapsen oikeutta hyvään ja onnelliseen lapsuuteen. Jokasyksyisessä Hyvä alku koulutielle -kampanjassa MLL haluaa tukea pienten koululaisten perheitä uudessa elämäntilanteessa.

Valio on ollut mukana Hyvä alku koulutielle -kampanjassa vuodesta 2002. Valion tehtävänä on kertoa ekaluokkalaistalle terveellisistä ja turvallisista välipaloista.

kanavia ovat Valion intra- ja internetsivut www.valio.fi ja www.valio.com sekä eri palauttejärjestelmät.

VALION VIESTINTÄPERIAATTEET

Valio-konsernin viestintä on sisällöltään totuudenmukaista. Valio pitää erityisen tärkeänä mahdollisten tuotevirheiden ja tuotannollisten ongelmien vastuullista viestimistä kuluttajille ja asiakkaille. Valiossa saatiin vuonna 2004 valmiiksi koko toimintaa koskevat kriisiviestintäohjeet.

1.2 Sponsorointi

Valion sponsoroinnin periaatteet ovat nähtävissä www.valio.fi-sivuilla sekä sisäisessä intranetissä. Lapset ja nuoret ovat Valion sponsoroinnissa etusijalla.

Sponsorointikohteita valitessaan Valio noudattaa seuraavia periaatteita:

- Kohteen tulee sopia Valio brändin tai alabrändin tavoitekuvaan
- Kohde ei saa olla ristiriidassa Valion arvojen kanssa
- Kohteen tulee tukea kohderyhmän arvoja
- Kohteen tulee tukea markkinoinnin tavoitteiden toteutumista.

VALIO VIESTI

Valion urheilusponsoroinnin painopiste on nuorisourheilussa ja koululiikunnassa. Merkittävien kohde on vuosittain järjestettävä Valio Viesti. Valio Viesti on Suomen Hiihtoliiton, Valion ja Koululiikuntaliiton yhteistyössä järjestämä valtakunnallinen talvitapahtuma. Tapahtuman tarkoituksena on innostaa nuoria yhteiseen hauskanpitoon talvisessa luonnossa ja piristää koulujen murtomaahiihtotoimintaa. Valio Viestin finaaliapaikoista kilpailevat vain viidesluokkalaiset, mutta talviriehaan voi osallistua koko koulu.

Lisätietoja ja kuvia tapahtumasta osoitteesta: www.valio.fi/valioviesti.

1.3. Taloudellinen vastuu ja toimintaympäristö

Valio kantaa taloudellista vastuuta tuloksellisesta toiminnasta, jonka ansiosta Valio pystyy

maksamaan liikesuhteessa oleville omistajilleen sellaista hintaa maidosta, että maidontuotanto Suomessa on mahdollista. Taloudellinen menestyminen mahdollistaa myös yrityksen vakaan kehittämisen, mikä on paras tae työpaikkojen ja maidon tilityshinnan tason säilymiselle. Samoin erilaisten henkilöstöetuksien tarjoaminen, ympäristöstä huolehtiminen ja sidosryhmäyhteistyö tulevat mahdollisiksi.

Valio Oy:n taloudellinen tulos muodostuu kilpailuilla kuluttajatuote-, suurkeittiö- ja teollisuustuotemarkkinoilla. Kaksi kolmanesta liikevaihdosta syntyy Suomessa ja noin kolmannes liikevaihdosta tulee ulkomaankaupasta. Viennin kannattavuus vaihtelee paljon teollisuustuotteiden maailmamarkkinahintojen, EU:n interventiohintojen, dollarin kurssin ja kuluttajatuotteina myytävän määrän mukaan.

Valion taloudellisen tuloksen jako eroaa useimmista osakeyhtiöistä siten, että suurin osa tuloksesta maksetaan Valioon liikesuhteessa oleville omistajille maidon tilityshintana. Lisäksi kaikille omistajille maksetaan osinkoa. Valion taloudellinen tulos esitellään tämän raportin tilinpäätösosiossa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vuonna 2004 Suomen, Ruotsin ja Baltian talouskasvu oli hyvä ja Venäjän taloudellinen tilanne vakaa kalliina pysyneen öljyn hinnan auttamana. Kaupan kilpailun kiristyminen ja ostoyhteistyön laajentuminen aiheuttivat kuitenkin hintapaineita elintarviketeollisuudelle koko Euroopassa. Lisäksi halvan maitoraaka-aineen maiden, Baltian ja Puolan, liittyminen Euroopan unioniin kiristi meijerituotteiden hintakilpailua entisestään ja heikensi suomalaisten meijerien kilpailuasemaa.

Yhdysvaltain dollarin heikkeneminen euroon nähden on laskenut Yhdysvaltain myynnin arvoa, koska valuuttakurssin muutos on voitu kompensoida vain osaksi hintojen nostolla. Välillisesti dollarin heikkeneminen on lisännyt juuston tarjontaa Venäjän ja EU:n markkinoilla ja alentanut hintatasoa.

EU:n maatalouspoliittinen CAP-reformi tähtää vientitukien asteittaiseen lopettamiseen. Se näkyi vuonna 2004 vientitukien laskuna, mikä vähensi esimerkiksi Venäjälle viedystä voista saatua hintaa.

VALIO OY:N (EMOYHTIÖ) KESKEISET TUNNUSLUVUT VUOSILTA 2002–2004

Taloudellisen vastuun mittarit	2002	2003	2004
Liikevaihto (milj. €)	1 423	1 419	1 428
Liikevoitto (milj. €)	7	17	69
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja (milj. €)	-1	12	59
Taseen loppusumma (milj. €)	706	702	813
Omavaraisuusaste (%)	42	43	44
Maksuvalmius	1,11	1,13	1,26
Liikevaihto eri tuoteryhmissä			
Tuoremeijerituotteet	573	598	608
Ravintorasvat	199	197	193
Juustot	388	380	374
Jauheet	101	86	99
Jäätelöt	71	64	47
Muut	91	94	107
	1 423	1 419	1 428
Investoinnit (milj. €)	63	97	98
Maksetut velkojen korot (milj. €)	9	9	10
Maksetut osingot (milj. €)	6	5	5
Maksetut palkat ja palkkiot (milj. €)	118	124	125
Maksetut verot (milj. €)	+5	6	17
Ostot toimittajilta (milj. €)	974	963	948
Henkilökunnan määrä (keskimäärin)	3 902	3 962	3 870
Tuotantolaitosten määrä	18	15	15
Tuotannon henkilöstömäärä	2 327	2 330	2 284

1905, 1910–1930-luvut:

Valio syntyi 4.7.1905 hyvälaatuisen voin vientiosuusliikkeeksi. Laatua kuvaava nimi ja toimintaperiaatte ovat säilyneet muuttumattomina nyt 100 vuotta. Valion perusti 17 osuusmeijeriä, mutta menestyksellä oli imua: 1920-luvulla jäsenmeijerien määrä ylitti 500:n ja kotimaan myynnin arvo viennin arvon. Iloisella 20-luvulla ilmestyivät myös ensimmäiset värilliset maito- ja juustomainokset eli reklaamit.

Jo 1910-luvulla Valio valmisti voin ja irtomaidon lisäksi edamia, emmentalia ja Hovi-tyypistä tuorejuustoa. 1930-luvulla syntyivät Koskenlaskija, Viola, Turunmaa ja AURA sinihomejuusto, joka täyttää 70 vuotta vuonna 2005. Myös jäätelön valmistus aloitettiin 1930-luvulla, ja Valion maito- ja jäätelöbaarit olivat suosittuja.

2 Turvalliset ja laadukkaat tuotteet

2.1 Maidon laatu on hallinnassa tilalta kauppaan

Maidon matka maidontuotantotilalta ruokapöytään on monivaiheinen. Laadun hallinta tässä pitkässä ketjussa edellyttää, että kaikki toimivat yhteisten pelisääntöjen mukaisesti. Laadun hallinta ja toiminnan jatkuva kehittäminen edellyttävät ajan tasalla olevaa ohjeistoa, tavoitteellista toimintaa ja toiminnan mittaamista sekä korjaavia ja ehkäiseviä toimia.

Valioryhmässä yhteiset toimintatavat määritellään laatu- ja toimintajärjestelmissä.

Valio Oy:n toimintajärjestelmä ja maidonhankinnasta vastaavien osuuskuntien laatu- ja toimintajärjestelmät yhdistettiin vuonna 2004 yhteiseksi toimintajärjestelmäksi, jossa on kuvattu ja ohjeistettu keskeiset laadun, ympäristön ja turvallisuuden hallintaan liittyvät asiat. Valion

osalta toimintajärjestelmä on sertifioitu ISO 9001 (laatu) ja ISO 14001 (ympäristö) -standardeja vasten. Osuuskunnissa toimintajärjestelmän käyttöönotto alkoi vuonna 2004 ja jatkuu vuonna 2005.

Maidon laadun perusta luodaan maitotiloilla. Valion asiantuntijat tukevat tilojen työtä kaikissa maidontuotannon kannalta keskeisissä toimissa. Valiolaisen maidontuotannon laatuvaatimukset, hyvät tuotantotavat ja poikkeamatilanneohjeet ylläpidetään Maidon laatu-käsikirjassa.

Maitotilan sitoutuminen Maidon laatu-käsikirjan menettelyohjeisiin perustuu pitkäjänteiseen yhteistyöhön, jonka varmuusena toimii laatusopimus tilan ja hankintaosuuskunnan välillä. Laatusopimuksen edellyttämä tilan dokumentointivelvoite lisää jäljitettävyyttä ja vahvistaa maitoketjun avoimuutta. Tilatason

Tilan laatu- ja toimintajärjestelmien kehittäminen on kuvattu Maitotilan laatuportaina.

MAITOTILAN LAATUPORTAAT

Valio Maitotila -opaste-ehdot

Lakitaso	Laatusopimustaso	Valio Maitotila -opastetaso Laatu- ja toimintajärjestelmätaso 1	Laatu- ja toimintajärjestelmätaso 2	Sertifioitu laatu- ja toimintajärjestelmä / laatu- ja toimintajärjestelmätaso
<ul style="list-style-type: none"> Yleiset lait ja asetukset <ul style="list-style-type: none"> -maitohygienia -eläinsuojelu -eläinlääkintä Maidon tuotantotilojen ja karjan terveydentilan tarkastus 3 vuoden välein Omavalvonta 	<ul style="list-style-type: none"> Laatukoulutus 1–5 pv Laatusopimus osuuskunnan kanssa Osuuskunnan jakama Maidon laatu-käsikirja Dokumentointi seuraavista asioista: <ul style="list-style-type: none"> -eläinten lääkitä -antibiioittitestaus -ostorehujen hankinta -eläinten hankinta -lypsykoneen huolto /testaus Salmonellavakuutus 	<ul style="list-style-type: none"> Laatukoulutus 5–10 pv Vuokaaviot/työohjeet: lypsy ja maidonkäsittely säilörehun valmistus ja ruokinta Poikkeamien hallinta Suunnitelmallinen eläinten terveydenhuolto Eläinten laiduntamis-/ulkoilumahdollisuus Toimiva ympäristönhoito-ohjelma ja hoidettu tilaympäristö Toimivan laatu- ja toimintajärjestelmän rakentaminen tilalle <ul style="list-style-type: none"> -liiketoimintasuunnitelma -tilan laatu- ja toimintajärjestelmä, asiakkaat, ostot, muut työt kuvattu -jalostussuunnittelu -ruokinnan suunnittelu 	<ul style="list-style-type: none"> Laadun jatkokoulutus Tilalla toimiva laatu- ja toimintajärjestelmä Laatutyön sisäistäminen tietyille osa-alueille <ul style="list-style-type: none"> -työsuojelu / henkinen hyvinvointi -ympäristöasioiden mittaaminen ja kehittäminen -eläinten tuotantovaiheen mukaisen riskienhallinnan / terveydenhuollon kehittäminen -toiminnan omatoiminen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Tilalla toimiva / tarkastettu laatu- ja toimintajärjestelmä Jatkuvasti kehittyvä tuloksellinen toiminta Laatutyökalut käytössä
Pakolliset tarkastukset	Laatusopimuseri	Valio Maitotila -opastearviointi Ulkopuolisen tekemä arviointi	Ulkopuolisen tekemä arviointi	Ulkopuolisen tekemä arviointi / sertifiointi

raakamaidon laadun seuranta perustuu maidosta tehtyihin analysointituloksiin. Sen lisäksi hankintaosuuskunta varmistaa tilojen työn laatua säännöllisesti tehtävillä neuvonnallisilla tila-arvioinneilla. Vuonna 2004 arviontikäynti tehtiin yli 1 100 tilalle eli lähes 9 %:lle kaikista tiloista.

MAIDON ANALYSOINTI JA TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN

Tuotteiden valmistukseen käytettävälle raakamaidolle on asetettu tiukat laatuvaatimukset, joiden täyttymistä seurataan maidosta tehtävien analyysien perusteella. Valioryhmän ohjeissa on kuvattu jokaisen laatuvaatimuksen osalta normaali toimintatapa sekä toiminta poikkeavissa tilanteissa. Lisäksi on määritelty, millainen maito tai tuote ei ole enää elintarvikkeelpoista ja se on hylättävä.

Raakamaidon laatua seurataan eri vaiheissa tilalta lähtien. Tilan raakamaitojen ja maitokuormien kaikki analyysitulokset talletetaan yhteisiin tietojärjestelmiin. Analyysitulosten pitää olla nopeasti käytettävissä, jotta mahdollisten laatuongelmien ilmaantuessa voidaan heti aloittaa korjaavat toimenpiteet. Valioryhmässä on viime vuosina kiinnitetty erityistä huomiota tiedonkulkuun.

REHUT JA MAIDON LAATU

Ensiluokkaista maitoa heruu vain lehmistä, jotka on ruokittu oikein ja hyvälaatuisella rehulla. Huonolaatuinen säilörehu lisää erityisesti maidon haju- ja makuvirheiden riskiä sekä juustovalmistuksessa haitallisten voihappobakteeri-itiöiden määrää.

Valiolla on pitkät perinteet säilörehun valmistuksen, analysoinnin ja ruokinnan kehittämisessä ja neuvonnassa. Säilörehujen laadun arviointia varten kehitetyn Artturi-rehuanalyysin avulla maidontuottaja pystyy arvioimaan rehujen laatua ja suunnittelemaan ruokintaa.

Vuonna 2004 Valio lanseerasi neuvojille suunnatun koulutusohjelman ”Artturipassin”, joka lisää neuvontahenkilöstön tietämystä analyysien tulkinnasta. Näin koulutetut neuvojat pystyvät paremmin auttamaan maidontuottajia rehu- ja ruokinta-asioissa. Passikoulutukseen on osallistunut jo 300 neuvojaa eri puolilta maata.

Valio Maitotila -opaste

Maitotila voi saada Valio Maitotila -opasteen, jos sen tuotannollinen toiminta täyttää seuraavat vaatimukset:

- Erinomainen maidon laatu
- Maidontuottajan määrittelemät työohjeet ja poikkeamanhallintamennettelyt tilan keskeisistä maidontuotannon toiminnoista
- Säännöllinen ja suunnitelmallinen eläinten terveydenhuoltokäytäntö
- Eläinten laiduntaminen
- Viranomaisen hyväksymä navettatarkastus
- Tilaympäristöstä huolehtiminen
- Neuvojan tekemä tiläkäynti ja laatu-arviointi
- Halu jatkuvaan tilan kehittämiseen

valma.valio.fi

Valma on Valioryhmän tilojen laatu työkalu internetissä. Valma on pankkiyhteyden tapaan salasanalla suojattu palvelu, ja sen myötä jokaisella maidontuottajalla on pääsy oman tilansa maidon tilitystietoihin ja tuotantoon liittyviin laboratoriotuloksiin. Valman kautta maidontuottaja saa hälytyksen matkapuhelimeensa tai sähköpostiinsa poikkeavasta raakamaidon tuloksesta. Vuoden 2002 aikana käyttöön otettuun Valma-palveluun oli kirjautunut käyttäjäksi vuoden 2004 lopussa lähes 5 700 tilaa, yli 40 % kaikista Valioryhmän tiloista.

2.2 Tuotteiden turvallisuuden varmistaminen

Valio on määritellyt seuraavat tuoteturvallisuusperiaatteet:

- Valio noudattaa hyviä tuotantotapoja ja kehittää toimintaansa jatkuvasti niiden mukaisesti.
- Valio käyttää tuotteisiinsa terveistä lehmistä saatua hyvälaatuaista maitoa sekä muita laadukkaita raaka-aineita.
- Valio valmistaa hygieenisessä tuotantoympäristössä puhtaita ja moitteettomia tuotteita, jotka ovat turvallisia kuluttajille.
- Valio pyrkii ennalta ehkäisemään hygieeniset riskit ja turvaamaan tuotantolaitosten häiriötön toiminnan.

Valio noudattaa kaikessa toiminnassaan Lakia kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta sekä muuta kuluttajansuojaa säätelevää lainsäädäntöä. Lain mukaan elinkeinonharjoittajan on varmistauduttava siitä, että kulutustavarasta ei aiheudu vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle sekä annettava markkinoinnissaan kuluttajille ymmärrettävässä muodossa tarvittavat tiedot, jotta he pystyvät arvioimaan tuotteisiin liittyvät vaarat. Mahdollisesta vaarasta on ilmoitettava välittömästi valvontaviranomaiselle.

Valion toimintajärjestelmässä ohjeistetaan yksityiskohtaisesti, kuinka on meneteltävä tilanteessa, jossa on syytä epäillä Valion valmistaman tuotteen moitteettomuutta. Ohje auttaa tunnistamaan ns. tuotekriisin, kun tuotteen epäillään tai sen on todettu voivan aiheuttaa kuluttajalle terveysriskin. Tällaisesta riskistä on ohjeen mukaan aina ilmoitettava valvovalle viranomaiselle. Yksityiskohtaiset toimenpiteet kussakin tilanteessa arvioidaan yhdessä viranomaisen kanssa.

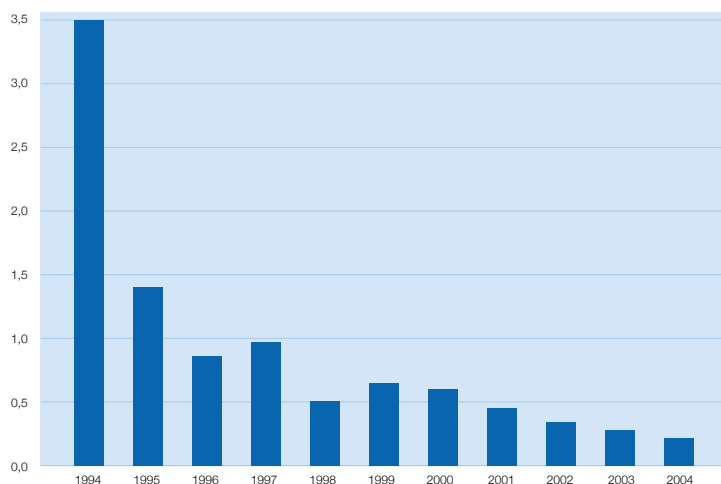
2.3 Tutkimus ja tuotekehitys

Valion tutkimus- ja tuotekehitys tekee 125 ihmisen voimin kansainvälisesti merkittävää tutkimusta mm. terveysvaikutteisten elintarvikkeiden, laktoosittomien tuotteiden ja niihin liittyvän teknologian saralla. Tuotekehitys

TUOTTAJAMAIDON LAADUN KEHITYS 1994–2004
VALIORYHMÄN MEIJERIT

■ Valioryhmän meijereiden vastaanottama II-luokkaisen maidon määrä

Valiolaisen raakamaidon laatu on kehittynyt erinomaisesti 1990-luvun alusta lähtien. Viime vuosina on erityisesti panostettu huonoimmassa laatuluokassa olevan maidon määrän vähentämiseen. II-luokkaisen maidon osuus on pienentynyt vuodesta 1994 lähtien 0,19 %:iin. Vuoden 2005 tavoite on pienentää II luokan maitomäärä 0,16 %:iin. Kansainvälisessä vertailussa suomalainen maito sijoittuu laadukkaimpien joukkoon yhdessä norjalaisen maidon kanssa.

vastaa tuotteiston maku-, rakenne- ja lisäarvo-ominaisuuksien kehittämistä. Valio panostaa tutkimukseen ja tuotekehitykseen noin 0,7 % liikevaihdostaan. Terveystieteiden asiantuntijoille Valion T&K julkaisee Nutrifocus-lehteä, jossa käsitellään yhteiskunnassa tärkeitä ravitsemusteemoja.

Vuoden 2004 aikana T&K jakoi tutkimus- ja tuotekehitystoiminnot Ravitsemus- ja Teknologisiin innovaatioyksiköihin. T&K aloitti myös tutkimustoiminnan kansainvälisen verkottumisen. Kotimaassa nimitettiin tieteellinen neuvottelukunta lisäämään yhteistyötä koti- ja ulkomaisten yliopistojen, tutkimuslai-

VALIO-KONSERNIN
TUTKIMUS- JA
TUOTEKEHITYS-
MENOT
milj. €

2000	9,3
2001	9,8
2002	9,7
2003	10,2
2004	10,5

tosten ja tutkijoiden kanssa. Tuotteiden ja teknologioiden lisensointi siirtyi osaksi Valion Kansainvälistä myyntiä.

Kliininen ja tuotteiden ainesosien vaikutusmekanismien selvittämiseen liittyvä tutkimus on erittäin tärkeää, koska sekä Suomi että EU ovat asettamassa entistä vaativampia kriteerejä markkinointiväittämien sallimiseksi.

Valion terveysvaikutteisia tuotteita ovat vastustuskykyä lisäävät Gefilus tuotteet, Evolus tuotteet, joiden peptidit auttavat hallitsemaan verenpainetta sekä lisensillä valmistetut Valio Benecol tuotteet kolesterolin hallintaan.

EVOLUS

Evolus tuotteiden sisältämien tripeptidien edullisesta vaikutuksesta kohonneeseen verenpaineeseen julkaistiin vuonna 2004 neljäs kliininen tutkimus. Vaikutusmekanismeihin liittyvä tutkimus jatkuu edelleen. Lisäksi näiden peptidien edulliset luustovaikutukset patentoitiin.

Evolus teknologia lisensoitiin vuonna 2004 Islantiin ja vuoden 2005 alussa Espanjaan ja Portugaliin. Neuvottelut lisensoinnista eräiden muiden meijeriyhtiöiden kanssa olivat pitkällä.

GEFILUS

Valion probioottien immunologisia vaikutuksia tutkittiin edelleen. Tutkimuskohteena olivat mm. edulliset vaikutukset lasten allergioihin, infektioihin ja lasten diabetesriskiin.

Valion Gefilus tuotteisiin lisätty probiootti Lactobacillus GG on maailman tutkituin probiootti. LGG:n vaikutuksista on julkaistu noin 20 väitöskirjaa ja yli 200 tutkimusta. LGG:tä sisältäviä tuotteita on markkinoilla 40 maassa.

MAIDON LAADUNSEURANTA

	Maidontuottaja	Tilan raakamaito	Maitokuormat	Laatuvaatimus
Haju ja maku	Päivittäin	Joka erä	Joka erä	Moitteeton
Lämpötila	Päivittäin	Joka erä	Joka erä	< 6 °C
Mikrobilääkejäämät	Tarvittaessa	2 krt / vuosi	Joka erä	Negatiivinen
Bakteerit	—	2 krt / kk	2 krt / vko	< 100 000 / ml (geometrisen keskiarvo)
Solut	Päivittäin/viikoittain	2 krt / kk	2 krt / vko	< 400 000 / ml (geometrisen keskiarvo)
Jäätymispiste (vesilisäys)	—	2 krt / kk	2 krt / vko	< -0,512 °C

VALIO OY:N

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ

Henkilöstön määrä paikkakunnittain
31.12.2004 oli 3497
(sisältää myös osa- ja määräaikaiset).

Haapavesi	109
Helsinki	787
Joensuu	171
Jyväskylä	309
Kajaani	2
Kouvola	42
Kuopio	4
Lapinlahti	255
Lappeenranta	14
Mikkeli	2
Nastola	2
Oulu	288
Porkkala	1
Riihimäki	395
Rovaniemi	7
Seinäjoki	336
Sotkamo	3
Suonenjoki	84
Tampere	241
Toholampi	70
Turenki	87
Turku	38
Vantaa (Tikkurila)	10
Vantaa (Vaarala)	182
Äänekoski	59
Yhteensä	3 497

- Henkilökunnasta oli naisia 50 % ja miehiä 50 %.
- Palveluksessaoloaika oli keskimäärin 12 vuotta.
- Keski-ikä oli 39 vuotta.

LGG:n on osoitettu ylläpitävän ihmisen vastustuskykyä, vähentävän vatsatautiin, lasten hengitystieinfektioiden ja hampaiden reikiintymisen riskiä ja vaikuttavan positiivisesti maitoallergisten lasten iho-oireisiin. Vuonna 2004 myös MultiTabs-kapseleihin ryhdyttiin lisäämään LGG:tä.

T&K aloitti seuraavan sukupolven probiootien – LGG Plus:an – kehittämisen.

LAKTOOSITTOMAT TUOTTEET

Laktoosittomien tuotteiden menestys markkinoilla jatkui ja tuoteperhe laajeni mm. rasvattomalla maitojuomalla ja piimällä. Tetra Pak ja

Terveysvaikutteisten tuotteiden kriteerit

Terveysvaikutteiset tuotteet tulivat markkinoille 1990-luvun puolivälissä, ja ne ovat aloittaneet uuden aikakauden meijeriteollisuudessa. Valio on ollut kehityksessä edellä muita. Virallisia EU-kriteerejä näille tuotteille ei vielä ole, mutta Valio on asettanut omille tuotteilleen tiukat tieteelliset kriteerit.

Kliiniset tutkimukset ovat:

- Lumekontrolloituja kaksoissokkotutkimuksia
- Vaikutus on todettu vähintään kahdessa riippumattomassa tutkimuksessa
- Tutkimus on tehty kyseisellä lopputuotteella, suosittelulla päivä-annoksella.

Valio solmivat markkinointiyhteistyösopimuksen laktoosittoman maidon tuotantoteknologian kaupallistamiseksi maailmanlaajuisesti.

Valio valmistaa laktoosittomana maitojuomia, piimää, jogurtta, ruokakermoja, vaahdotuvaa kermaa, vispikermaa ja Feta-juustoa.

Kevyttrendi jatkui erityisesti kermatuotteissa. Valion kehittämällä valmistusteknologialla valmistettujen kevytjuustojen valikoima laajeni entisestään, ja loppuvuonna tutkimuksen ja tuotekehityksen tärkeäksi teemaksi nousi painonhallinta.

Laktoosittomien tuotteiden valmistusteknologiaa kehitettiin tuotteiden hyvän maun varmistamiseksi ja vaihtelun pienentämiseksi erinomaisin tuloksin.

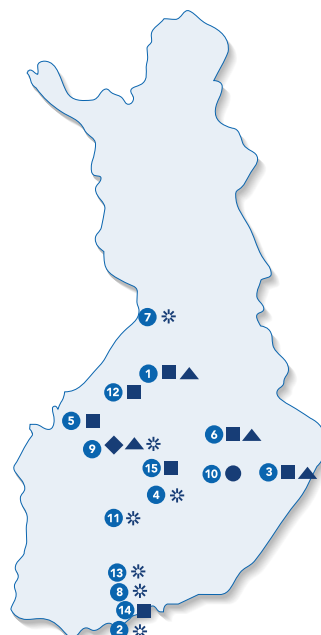
2.4 Tuotanto investoi laatuun

Tuotannon tärkeimmät investoinnit vuonna 2004 kohdistuivat tuoretuotteiden tuotannon kehittämiseen, tuotteiden valmistuskapasiteetin lisäämiseen ja tuotantohygienian varmistamiseen. Tuoretuotteiden tuotanto perustuotteiden osalta keskitettiin neljään meijeriin: Riihimäelle, Jyväskylään, Ouluun ja Tampereelle. Meijereiden työnjakoa kehitettiin siten, että Riihimäellä valmistetaan jogurtit ja maustetut rahkatuotteet, Jyväskylässä erikoismaidot ja Oulussa viilit,

VALIO OY:N TUOTANTOLAITOKSET SUOMESSA 1.2.2005

1. Haapavesi
2. Helsinki
3. Joensuu
4. Jyväskylä
5. Kaitsor
6. Lapinlahti
7. Oulu
8. Riihimäki
9. Seinäjoki
10. Suonenjoki
11. Tampere (suunn. lop. v. 2008)
12. Toholampi
13. Turenki
14. Vantaa
15. Äänekoski

- Juustot
- ◆ Ravintorasvat
- ▲ Jauheet
- * Tuoretuotteet
- Hillot

ranskankermit ja smetanat. Seinäjoelle on keskitetty raejuuston ja rahkan valmistus.

Uusien kuluttajaystävällisten tuotteiden valmistusta kehitettiin mm. uusimalla juustopakkauslinjoja. Myös muiden tuotteiden jalostusarvoa ja valmistuksen laaduntuottoa parannettiin valmistuskoneita ja -laitteita uusimalla. Uuden tekniikan avulla hävikkien määrää pystytään pienentämään ja käyttöhyödykkeiden käyttöä tehostamaan.

Kaikkissa tehtaissa tuotannon hygieniatasoa parannettiin maitohygienia-asetukseen perustuvan Valion hyvät tuotantotavat -ohjelman toteutuksella.

2.5 Markkinointi lähellä kuluttajaa

VALIO BRÄNDIÄ VAHVISTETAAN

Valio brändin merkitys – jos mahdollista – vahvistui Valiossa entisestään vuonna 2004, jolloin markkinoinnille siirtyi tuoteryhmien tulosvastuu koko laajennetulla kotimarkkinalla. Tavoitteeksi asetettiin kasvattaa Valio brändin voimaa Suomen lisäksi Ruotsissa, Baltiassa ja Venäjällä. Valio brändi takaa tuotteen vastuullisen tuotannon ja jäljitettävyyden sekä panostuksen laadunvalvontaan maitotilalta kauppaan asti. Valio vastaa tuotteistaan ja niiden mahdollisista virheistä.

Brändillä on arvoa vain, jos ihmiset laajasti kokevat sen luottamuksen arvoiseksi. Valio brändillä on tutkimusten mukaan ainutlaatuisen asema suomalaisten mielessä ja jokapäiväisessä elämässä.

Valio brändin peruslupaus on Hyvää alusta alkaen. Juhlavuodeksi 2005 se laajeni lauseella: Seuraavatkin sata vuotta.

KULUTTAJAPALAUTETTA KUUNNELLAAN

Kuluttajien ja asiakkaiden mielipiteet vaikuttavat palvelujen ja tuotteiden kehittämiseen. Valion Tuote- ja ravitsemuspalvelut vastaa kaikkiin kysymyksiin, jotka koskevat Valion tuotteita ja palveluita tai ruokaan ja ravitsemukseen liittyviä ongelmia.

Valion Tuote- ja ravitsemuspalveluun saa yhteyden joko internetissä olevalla lomakkeella

Markkinointiviestinnän eettiset ohjeet

Vastuu hyvinvoinnista on Valion perusarvo, joka ohjaa myös markkinointiviestintää. Valio noudattaa Mainostajien liiton julkaisemia kansainvälisiä mainonnan sääntöjä ja ohjeita.

Tämän lisäksi Valiossa on kirjattu neljä eettistä, erityisesti mainonnassa huomioitavaa periaatetta:

- 1) totuuden periaate
- 2) tasa-arvon periaate
- 3) hyvän käytöksen periaate
- 4) turvallisuuden periaate.

tai soittamalla maksuttomaan puhelinnumeroon 0800-0825 arkisin klo 9.00–15.00. Yhteydet löytyvät useimmista kuluttajapakkauksista, esitteistä ja internetistä.

Vuonna 2004 Tuote- ja ravitsemuspalvelut vastasi 23 094 kuluttajapuheluun. Internetin kautta yhteydenottoja tuli 10 627. Kaikkiaan palautekirjauksia oli noin 38 399, johon sisältyvät myös yhteydenotot suoraan tuotantolaitoksiin.

Järjestelmän kautta tieto palautteista välitettiin suoraan tuotevastaaville ja tuotantolaitoksiin. Kertyvän palautteen määrä on yksi tuotantolaitosten seurantamittareista.

Nykyisin yhä useampi kuluttaja saa kysymykseensä vastauksen suoraan Valion monipuolisesta verkkopalvelusta. Vuonna 2004 Valion internetsivuilla vieraili lähes 900 000 eri kävijää ja suosituimman ruokaa, tuotteita ja ravitsemusta käsittelevän osion rekisteröityneiden käyttäjien määrä lähenee 100 000:ta.

TUOTTEISTOSSA KEVYT JA INNOVATIIVINEN LINJA

Vuonna 2004 Valiolla oli keskimäärin 1 100 tuotetta valikoimassaan. Valikoima täydentyi useilla innovatiivisilla tuotteilla.

Kevyttrendi jatkui erityisesti ruoanlaitto-tuotteissa. Uutuussarja, Ruoka 5 %, Fraiche 5 % ja Vanilja 9 %, ylitti reilusti tavoitteensa. Juustoissa erityisesti Oltermanni 17 % viipaleet ovat olleet myyntimenestys.

Valiojogurtit uudistuivat pakkaukseltaan ja rakenteeltaan, juotava jogurtti tuli markkinoille, Koskenlaskija sulatejuustosta kehitettiin levitettävä versio, terveystuotteiset Gefilus, Evolus ja Benecol tuoteperheet kasvoivat päivänannoksen sisältävällä, kierrätettävällä tehojuomapullolla.

Menestystuotteita olivat lisäksi laktoositon vaahdotuva kerma ja Gefilus Kidius lasten välipalasarja.

1940–1950-luvut:

Suomen suurimpana maidonjalostajana Valiolla on aina ollut tärkeä rooli kansan elintarvikehuollon turvaajana poikkeusoloissa. Niin myös talvi- ja jatkosodan aikana. 1940–1944 Valio ei valmistanut muita juustoja kuin hyvin säilyvää Koskenlaskijaa sotilaiden tarpeisiin. Maitokin oli kortilla: lasten päiväannos oli 6 dl ja aikuisten 3 dl.

Sodan päätyttyä Valion tutkimustoiminta koki huippuhetkensä: sen johtaja A. I. Virtanen palkittiin 1945 kemian Nobelin palkinnolla mm. AIV-rehun keksimisestä. Virtanen johti Valion laboratorioita noin 50 vuotta 1921–1970.

1950-luvulla maitoa alettiin myydä lasipulloissa ja syntyi paljon uusia tuotteita, mm. maitojauhe, jonka käytön opettamiseksi perustettiin Valion koekeittiö. Nykyisin Valion koekeittiö testaa tuotteiden käyttöominaisuuksia ja on kehittänyt internetkeittokirjaan noin 2000 kokeiltua ruokaohjetta.

3 Asiakkaan ja Valion välisen yhteistyön kehittäminen

Valio seuraa systemaattisesti elintarviketeollisuuden ja kaupan toimintaympäristöä ja kulutuksen trendejä. Näitä tietoja ja omien tuotteidensa tuoteryhmäasiantuntemusta sovelletaan asiakkaiden kanssa yhteistyössä molempien menestymisen edistämiseksi.

3.1 Kumppaneiden kanssa katse kuluttajaan

Valion Kotimaan myynti pyrkii auttamaan sitoutuneita kumppaneita menestymään. Valio haluaa olla asiakkaidensa johtava tavarantoimittaja ja luotettava yhteistyökumppani, joka kehittää aktiivisesti ja pitkäjänteisesti liikesuhdetta ja toimintatapoja molemminpuoliseksi hyödyksi. Toiminnan lähtökohtana on tiivis yhteydenpito asiakkaiden kanssa monella organisaatiotasolla. Tavoitteena on yhdessä asiakkaiden kanssa kasvattaa tuoteryhmien myyntiä heidän liikeideoidensa pohjalta.

Asiakasyhteistyön tavoitteena on hakea uusia toimintamalleja ja tapoja palvella entistä paremmin lopullista tuotteiden kuluttajaa eri myyntikanavissa. Yhteistyöhön liittyy hyllysaatavuuden parantaminen tilaus-toimitusketjua kehittämällä ja kuluttajien ostokäyttäytymisen entistä parempi tunteminen.

3.2 Keräilyyn ja jakeluun panostettiin

Vuonna 2004 panostus logistiikkaan oli Valion historian merkittäväntä, kun jakelukeskuksia laajennettiin Riihimäellä, Jyväskylässä ja Oulussa, ja keräilytoimintaa automatisoitiin Riihimäellä ja Jyväskylässä. Keräilyn automatisointi mahdollistaa entistä tarkemman asiakaskohtaisen keräilyn.

85 % Valion volyymista Suomessa toimitetaan asiakkaille niin sanotuissa palautuvissa kuljetusyksiköissä. Maitolaatikat ja uudelleen täytettävät tukkupakkaukset, niin sanotut pikarikennot, lähtevät tuotantolaitoksista kauppoihin, joissa ne on helppo siirtää suoraan hyllyyn ja palauttaa tuotantolaitokseen uudelleen täytettäväksi niiden tyhjennyttyä.

Matala valkoinen maitolaatikko pikarikennoineen on saanut positiivista palautetta asiakailta ja se valittiin vuoden pakkaukseksi Suo-

nessa. Parhaillaan selvitetään mahdollisuutta siirtää myös juustot ja levitteet palautuviin tukkupakkauksiin.

Kouvolan jakeluväri suljettiin vuonna 2004 ja sen toiminnot siirtyivät Riihimäelle asteittain syksyn aikana. Sotkamon ja Rovaniemen terminaalien toiminta keskitettiin Ouluun ja Etelä-Pohjanmaan jakelu siirtyi Jyväskylästä hoidettavaksi.

Vuonna 2004 Valion tuotteita jaeltiin yhteensä 795 miljoonaa kiloa ja yhteistyökumppaneiden tuotteita 70 miljoonaa kiloa.

Toimitusketjun hallinta ja ECR-yhteistyö asiakkaiden kanssa on tulevaisuuden menestyksen kulmakiviä. Valio etsii kustannustehokkuutta parantavia ja molempia osapuolia tyydyttäviä ratkaisuja yhteistyössä asiakkaiden kanssa Valion tuloksen ja taloudellisten tavoitteiden pohjalta.

3.3 Kuluttajatuotteiden merkitys kasvaa kansainvälisessä myynnissä

Valion Kansainvälinen myynti keskittyy kuluttajatuotteiden myyntiin tytäryhtiöiden avulla erityisesti Baltiassa, Ruotsissa ja Länsi-Venäjällä. Juustojen myyntiä kehitetään valituilla markkina-alueilla Euroopassa ja USA:ssa. Tärkeimmät tuotteet ovat juustot, voi ja tuoretuotteet.

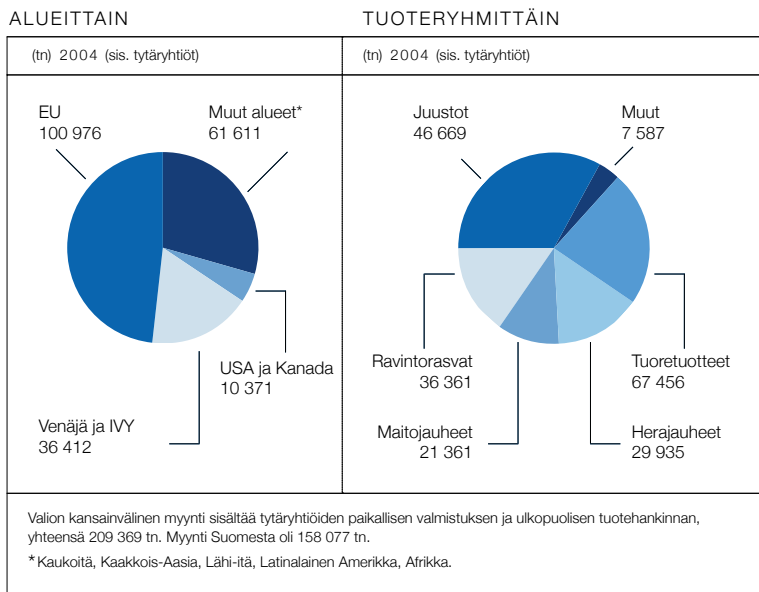
Kotimaan teollisuustuotteiden myynti siirtyi vuonna 2004 osaksi Kansainvälisen myynnin teollisuusmyyntiä, mikä paransi tuotealueen kokonaisvaltaista toimintaa. Kotimaan teollisuusmyynti kääntyi kasvuun usean vuoden jälkeen.

Teollisuustuotteiden myynnin päätuoteryhmät ovat maitojauheet, demineralisoidut herajauheet (DEMI) ja teollisuusvoit kotimaassa, EU:ssa ja valituilla muilla markkinoilla, kuten Kiinassa.

VIROSSA KOVAA KASVUA, RUOTSISSA HAASTAJAN ROOLI

Valion myynti Virossa kasvoi lähes 30 % vuonna 2004. Valio Eestin Alma brändillä on noin 30 %:n markkinaosuus Viron tuoretuotemarkkinasta. Alma-tuotteet valmistetaan

KANSAINVÄLINEN MYyntI

Valion Laeva-meijerissä Virossa. Vuoden aikana Valio hankki Viron suurimman juustolan Võru Juustin lähes koko osakekannan. Võrun Atleet juusto on tunnettu Virossa ja Venäjällä.

Ruotsissa saavutettiin neljän %:n myynnin kasvu erityisesti laktoosittomien tuotteiden myynnin kasvun kautta ja tuomalla markkinoille vähäsokerinen hedelmäjuogurtti. Hedelmäjuogurttien kulutus väheni Ruotsissa julkisuudessa velloneen sokerille kriittisen keskustelun takia.

VALIO ON ISO VENÄJÄLLÄ JA VAHVA BELGIASSA

Valio on yksi suurimmista ja merkittävimmistä Venäjälle tuotteita vievistä elintarvikeyrityksistä, vaikka myynti vuonna 2004 hie-man laski.

Valio voilla on merkittävä markkinaosuus Venäjällä. Valio voi voitti Venäjällä vuosittain pidettävässä kilpailussa omassa tuoteryhmissään Vuoden tuote -patsaan jo kolmannen ker-ran peräkkäin.

Viola sulatejuusto on ollut Venäjän markki-noilla pian 50 vuotta, ja sen markkinajohtajan asema on vahva. Oltermanni on edelleen luon-nonjuustojen hinta- ja laatujohtaja.

Valion belgialainen tytäryhtiö Valio-Vache Bleue toimii juuston pakkaajana, tukkurina ja jakelijana vähittäiskaupalle ja on tärkeä

HACCP (Hazard analysis and critical control point) takaa, että yri-tys on ottanut erityis-valvontaan prosessinsa kriittiset kohdat, nou-dattaa erittäin hyvää hygieniatasoa, koulut-taa henkilöstöään ja kantaa vastuuta jätteiden ja päästöjen käsit-telyssä. Valion nykyi-sistä tavarantoimitta-jista vajaalla 15 %:lla on HACCP-sertifikaatti, mutta monet ovat kehittä-mässä prosessejaan sertifikaatin mukaisesti.

Auditointi

Auditoinnit kohdiste-taan tärkeimpien kriittis-ten tuotteiden toimitta-jiin. Tavarantoimittajien auditointiprosessin tar-koituksena on varmis-tua toimittajan riittävästä laaduntuotokyvystä ja lisäksi suunnata toimitta-jan kehitystyö niille alu-eille, joista on eniten hyö-tyä yhteistyön tehosta-misessa.

myyntikanava Valio emmentalille. Tuorepa-katut juustot ovat kasvava tuoteryhmä. Valio-Vache Bleuen myynti kasvoi vuonna 2004 kolme %.

Valio, kevytjuustojen Bellelignen ja Selec-tion Cuisine of Vache Bleue ovat Valio-Vache Bleuen markkinoimia tuotemerkkejä. Kaikki ovat markkinajohtajia omissa tuoteryhmissään.

VALIO EMMENTAL MAISTUU USA:SSA

Valion emmentaljuustot johtavat USA:n tuon-titilastoja ja Finlandia tuotemerkki on tunne-tuin emmentaljuustobrändi pääjakelualueel-laan Koillis-USA:ssa. Finlandia Cheese laajensi vuoden 2004 lopulla onnistuneesti Finlandia brändin tuotevalikoimaa emmentalista Olter-manniin ja markkina-alueitaan uusien ketju-asiakkaiden avulla Keski-Länteen. Vahvistunut asema lisäsi myyntiä 13 %.

3.4 Vaatimukset tavarantoimittajille

Valion tavarantoimittajilleen asettama tär-kein vaatimus on laatu. Tavoitteena on pitkä-aikainen yhteistyö, jossa kumppanit sitoutu-vat kehittämään omia prosessejaan molem-pien osapuolten hyödyksi. Tärkeimmille han-kittaville tuotteille pyritään valitsemaan kaksi hyväksyttyä toimittajaa.

Ehdokasyrityksiltä tiedustellaan, onko hei-dän käytössään jokin laatustandardi sekä kuinka yritys huomioi ympäristön ja eettiset arvot toiminnassaan.

Lähitulevaisuudessa Valio edellyttää HACCP-sertifioinnin niiltä tavarantoimittajilta, joiden tuotteita käytetään sellaisenaan Valion tuotteiden valmistukseen.

Jos samantasoisella tuotteella on kaksi toi-mittajaa eri maista, Valio asettaa etusijalle toi-mittajan, jonka maassa tiedetään noudatetta-van ILO:n asetuksia tai jonka olosuhteet ovat muuten vakaat.

TAVARANTOIMITTAJEN AUDITOINTI

Auditoinnissa toimittajalta tiedustellaan nou-datettavien laatu- ja ympäristöjohtamisjärjes-telmien lisäksi sitä, raportoiko yritys yhteis-kuntavastuustaan.

1960–1970-luvut:

Suomalaista yhteiskuntaa rakennettiin kohisten 1960-luvulla ja kansa muutti maalta kaupunkiin. Valio toi aamiaispöytiin sellaisen ”pitkää ikää edistävän” uutuuden kuin jogurtin. 60-lukulaisia ovat myös raejuusto, smetana ja kevytmaito. Maitolaiturien ja maitokauppojen Suomi alkoi olla historiaa.

1970-luku oli tiedostavan kuluttamisen Venäjän-viennin kulta-aikaa. Vähärasvaisia tuotteita, kuten rasvaton piimä, alkoi tulla markkinoille. Voin ja kasviöljyn sekoitus Voimariini – vuoden 2005 alusta Oivariini – sekä Polar juusto syntyivät.

1970-luvulla kaksi osuustoiminnallista liikettä, Valio ja Elanto, pääsivät myös historialliseen yhteisymmärykseen siitä, että Valio keskittyy maidonjalostukseen ja Elanto vähittäiskauppa-toimintaan.

4 Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen

Vuonna 2004 Valion organisaatiota uudistettiin tavoitteena lisätä toiminnan reagoitiverkkyyttä, nopeutta ja joustavuutta sekä vastuualueiden selkeyttä. Toimintatapojen uudistamiseksi on järjestetty esimies- ja vuorovaikutusvalmennusta.

HENKILÖSTÖSTRATEGIA TUKEE OSAAMISTA JA UUDISTUMISTA

Henkilöstön osaaminen ja uudistumiskyky ovat Valiolle tärkeitä kilpailuetuja, joiden vahvistamiseksi on laadittu henkilöstöstrategia osaksi konsernin liiketoimintastrategiaa. Henkilöstöstrategiassa on kuvattu tavoitteet johtamiselle, osaamiselle, resursoinnille, kannustukselle ja hyvinvoinnille.

TYÖPAIKKOJEN KEHITYS

Vuoden 2004 lopussa Valio-konsernissa oli 4 028 työntekijää eli 274 henkilöä vähemmän kuin vuoden 2003 lopussa. Suomessa työskenteli vuoden 2004 lopussa 3 497 työntekijää. Vuoden 2004 keskimääräinen henkilöstömäärä oli konsernissa 4 389 työntekijää, joista Suomessa työskenteli 3 870. Keskimääräiseen henkilökuntaan lasketaan kuukausittain vakinaisessa ja määräaikaisessa työsuhteessa olevat henkilöt, mutta ei pitkäaikaispoissaolevia. Osa-aikaiset työsuhteet muutetaan kokoaikaisiksi osa-aikaisuusprosentin mukaan.

OSAAMISEN HALLINTA ON YHTEISTYÖTÄ

Vuoden aikana on käyty kehityskeskustelut lähes jokaisen valiolaisen kanssa. Tavoitteena on, että jokaiselle työntekijälle tehdään henkilökohtainen oppimissuunnitelma.

Tuotantolaitokset ovat tarjonneet työssäoppimis- ja harjoittelupaikkoja Hämeen ammatti-instituutin ja ammattikorkeakoulun meijerialan opiskelijoille. Meijerialan opettajilla on ollut mahdollisuus tutustua työelämään Valion tuotantolaitoksissa. Valio on osallistunut meijerialan tutkintotoimikunnan työskentelyyn.

Valio ilmoittaa avoinna olevista työpaikoista internetissä, jonka kautta työpaikkoja voi myös hakea. Avautuvat työpaikat tulevat myös yrityksen sisäiseen hakuun, mikä aktivoi valiolaista tehtäväkiertoon ja hankkimaan monipuolista

TYÖNTEKIJÖIDEN PROFIILI (EMOYHTIÖ) v. 2004

Vakinaiset	2 782
Osa-aikaiset	200
Määräaikaiset	515
Yhteensä	3 497

TYÖNTEKIJÖIDEN VAIHTUVUUS v. 2004

Aloittaneet	1 090
Eronneet*	1 295

SUKUPUOLI-JAKAUMA

Miehet/naiset	50/50 %
---------------	---------

KESKI-ikä	39 v
-----------	------

PALVELUKSESSA-OLOAIKA keskimäärin	13 v
-----------------------------------	------

SAIRAUS-POISSAOLOT	4,9 %
--------------------	-------

*sis. kausityöntekijät

Valion henkilöstöperiaatteet

ovat tasa-arvoisuus, oikeudenmukaisuus, yhdessä tekeminen, vastuunkantaminen, luottamus ja jokaisen työn kunnioitus. Henkilöstöstrategia ja -periaatteet esitellään Valion intranetissa.

lista kokemusta Valion eri toiminnoista. Näin työntekijät voivat vaikuttaa oman urasuunnitelmansa toteutumiseen.

KOULUTUS

Vuonna 2004 Valion välittömät koulutuskustannukset olivat 1 234 000 euroa eli keskimäärin 319 euroa henkilöä kohti. Valion koulutusohjelmat suunnitellaan yhteistyössä johdon, henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa. Ohjelmilla on kiinteä yhteys työ- ja toimintaan ja työssä jaksamiseen. Koulutuksen ja oppimisen kohdealueita kartoitetaan mm. Terve Organisaatio -henkilöstökyselyn avulla, jolloin oppimishjelmat perustuvat todellisiin tarpeisiin.

Vuonna 2001 aloitetusta Oppiva johtajuus -valmennuksesta pidettiin kaksi kurssia. Myös muita johtamista ja liiketoimintaa kehittäviä valmennusohjelmia järjestettiin, kuten mm. vuorovaikutus- ja yhteistyövalmennus sekä työpaikkaristiriitojen sovittelutaitoihin keskitettyä Sotu-valmennus.

OHJAAVA PALKITSEMINEN

Valiossa vuoden 2004 tehdyn työajan palkkasumma oli 100,9 miljoonaa euroa. Valiossa on otettu vuonna 2002 käyttöön koko henkilöstöä koskeva ns. ohjaava palkitseminen, mikä tarkoittaa Valion kokonaistuloksen ja eri toimintojen omien saavutettujen tavoitteiden perusteella maksettavaa bonusta.

Tuloksen ja tavoitteiden toteutumisen perusteella maksettu bonus.

2002	4,1 milj. euroa
2003	1,2 milj. euroa
2004	0,75 milj. euroa

PALKITSEMINEN JA VIRKISTYS

Valiolla on pitkät perinteet henkilökunnan harrastus- ja virkistystoiminnan tukemisessa. Vuosittain määritellyn budjetin puitteissa toimipaikoilla on mahdollisuus tukea harrastuskerhojen toimintaa. Vuonna 2004 harrastusbudjetti oli 85 euroa henkilöä kohti.

Valiossa otettiin vuonna 2003 käyttöön ylempien toimihenkilöiden toimenkuviin perustuva toimen vaatavuuden arviointi. Arviointijärjestelmän käyttöön annettiin koulutusta vuonna 2004.

HENKILÖSTÖTILINPÄÄTÖS VALIO OY (EMOYHTIÖ) 2004

HENKILÖSTÖ, MÄÄRÄLLINEN

	2000	2001	2002	2003	2004
HENKILÖSTÖ, KESKIMÄÄRIN	3 647	3 875	3 902	3 962	3 870
HENKILÖSTÖ Tilanne 31.12.	3 662	3 657	3 723	3 770	3 497
KOKONAISTYÖAIKA TUNTEINA	6 115 019	6 460 446	6 539 858	6 635 593	6 543 976
YLITYÖTUNNIT	123 857	157 699	171 488	168 157	163 859
SAIRAUS- JA TAPATURMATUNNIT	276 225	308 048	304 366	314 988	322 432
YLITYÖPROSENTTI KOKONAISTYÖAJASTA	2,0 %	2,4 %	2,6 %	2,5 %	2,5 %
SAIRAUS- JA TAPATURMAPOISSAOLOT PROSENTTEINA KOKONAISTYÖAJASTA	4,5 %	4,8 %	4,7 %	4,7 %	4,9 %
TEHDYN TYÖAJAN PALKAT, 1 000	80 374	89 312	96 862	98 723	100 937
SOSIAALIPALKAT JA MUUT VÄLILLISET LAKISÄÄTEISET TYÖVOIMAKUSTANNUKSET + MEK	47,30 %	63,26 %	66,20 %	52,01 %	108,02 %
HENKILÖSTÖ, LAADULLINEN					
KESKI-ikä	40,2	40,3	39,8	39,8	39
MIEHET/NAISET - %-JAKAUMA	47/53	47/53	47/53	47/53	50/50
PALVELUKESSESAOLOAIKA	13,8	14,1	13,6	13,6	13
TYÖKYKYINDEKSI HELSINKI	42,3	42,1	42,2	42,3	42,2
KOKO VALIO	41,6	41,7	41,6	41,8	41,9
ELÄKEKUSTANNUKSET, 1 000 €	8 994	21 507	30 701	16 700	71 143
HENKILÖSTÖINVESTOINNIT					
TYÖTERVEYSHUOLTO, 1 000 € (ARVIO)	x) 439	x) 516	765	703	683
€/KESKIMÄÄRIN HENKILÖ	x) 120	x) 133	196	174	176
VÄLITTÖMÄT KOULUTUSKUSTANNUKSET, 1 000 €	900	1 312	1 467	1 673	1 234
€/KESKIMÄÄRIN HENKILÖ	247	339	376	422	319
VAPAAEHTOISET SOSIAALIKUSTANNUKSET, 1 000 €	1 775	2 070	2 130	2 540	2 383
€/KESKIM. HENKILÖ	487	534	546	641	616

x) Ei vertailukelpoinen 2002-2004 lukujen kanssa.

Työntekijöitä palkitaan pitkästä urasta Valiossa. Kymmenen vuoden välein henkilö saa palkkion, jonka suuruus kasvaa sen mukaan, mitä useampia kymmeniä vuosia on takana. Osan palkkiosta voi vaihtaa vapaaajaksi. Vuonna 2004 kaikkiaan 18 työntekijällä tuli täyteen 40 vuotta ja 103 työntekijällä 30 vuotta Valiorryhmän palveluksessa.

VALION HYVINVOINTIOHJELMA

Valion hyvinvointiohjelman, ”Terveenä huomennakin”, tavoitteena on edistää henkilöstön hyvinvointia.

Henkilöstön mielipiteitä mitataan vuosittain Terve Organisaatio -kyselyllä, jonka vastausprosentti vuonna 2004 oli 75. Kysely on Valiolle räätälöity Työterveyslaitoksen kysely, joka kertoo henkilöstön mielipiteen muun muassa työn kuormittavuudesta, johtamisesta, työilmapiiristä, sitoutumisesta ja hyvinvoinnista. Vuonna 2004 kyselyyn lisättiin neljä uutta kysymystä: kaksi henkisen väkivallan esiintymisestä ja kaksi kehityskeskustelujen laatua mittaavaa kysymystä. Kyselyn tulosten perusteella määritellään toiminnan kehittämisen kohteet.

Vuonna 2004 valiolaisten tyytyväisyys työhönsä sai asteikolla 1-5 indeksin 3,92 ja sitoutuneisuus 4,07. Kehityskeskustelujen laatu sai indeksin 3,64. Henkisen rasittavuuden koettiin vähentyneen. Muita parantuneita osa-alueita olivat yhteistyö, sukupuolten tasa-arvo ja ikäryhmien tasa-arvo. Vuonna 2004 kuusi indeksistä kuudestatoista yhteenvetoindeksistä oli parantunut edelliseen vuoteen verrattuna.

Kehittämiskohteina vuonna 2004 olivat hyvät palautetaidot ja henkisen väkivallan ehkäisy. Työympäristössä parannettiin kone- ja laiteturvallisuutta. Yksilön toimintakyvyn edistämiseksi painopistealueina olivat lihaskunnan kohennus ja varhainen puuttuminen heikentyvän työkyvyn uhkaan.

TASA-ARVO VALIOSSA

Valiossa on annettu ohjeet sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi ja ohjeistettu toimipaikat tasa-arvosuunnitelman laatimiseksi. Vuonna 2004 suunnitelma oli laadittu kaikissa toimipaikoissa.

Henkilöstölle vuonna 2004 tehdyn Terve Organisaatio -kyselyn tulosten mukaan sukupuolten tasa-arvon toteutuminen sai 3,84 arvosanan asteikolla 1–5 (vuonna 2003: 3,78).

TYÖTERVEYSHUOLTO

Työterveyshuolto on järjestetty kaikille valiolaisille joko omalla työterveysasemalla tai sopimuksen mukaisesti työterveyspalveluja myyvän organisaation tai paikallisen terveyskeskuksen kanssa. Valiolaisille on järjestetty yleislääkäritasoinen sairaanhoito.

Työterveyshuollon toiminnan perusta on työpaikan riskiarviointi. Tehtäviä ovat ongelmien ehkäisy, terveyden ja työkyvyn edistäminen sekä työympäristön ja työyhteisöjen kehittäminen.

Työterveyshuolto järjestää terveystarkastuksia jokaiselle valiolaiselle 30 ikävuodesta alkaen sekä työtehtävissä, joissa on erityinen sairastumisen vaara. Työterveyshuolto seuraa ja ohjaa kuntoutukseen vajaakuntoisia työntekijöitä ja osallistuu ensiavun järjestämiseen. Työkykyä ylläpitävänä toimintana vuonna 2004 järjestettiin mm. kuntotestauksia, diabetespäivä ja painonhallintaryhmätoimintaa.

Työkykyindeksikysely on henkilöstön oma arvio työkyvystään ja sen muutoksista. Vastusten perusteella työterveyshuolto laskee vastaajalle henkilökohtaisen työkykyindeksin. Vuoden 2004 työkykyindeksin keskiarvo oli 41,9 asteikolla 7–49 (42 vuonna 2003).

TAVOITTEENA NOLLA TAPATURMAA

Johtajisto asettaa turvallisuustavoitteet ja painopistealueet vuosittain. Vuoden 2005 tavoitteena on nolla tapaturmaa ja painopistealueina läheltä piti -tapausten ilmoittamisen aktivointi sekä työturvallisuuden riskiarviointit. Toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan.

Jokaisella Valion toimipaikalla on tehty työturvallisuuslain edellyttämä työturvallisuusriskien arviointi. Tätä edellyttämme myös toimipaikoilla toimivilta yhteistyökumppaneiltamme.

Työpaikkojen turvallisuutta kehitetään muun muassa kirjaamalla ja tutkimalla kaikki sattuneet tapaturmat, läheltä piti -tilanteet ja vaarailmoitukset. Tehtaat raportoivat kuukausittain sattuneet tapaturmat ja toteutettavat korjaavat toimenpiteet.

Turvallisuuden toimintaperiaatteet

Valiossa turvallisuus on osa normaalia toimintaa ja työolojen turvallisuudesta huolehditaan nolla tapaturmaa -periaatteella. Syksyllä 2004 Valion johtajisto hyväksyi uudet turvallisuuden toimintaperiaatteet:

- Kaikki tapaturmat ja onnettomuudet voidaan torjua ennakolta.
- Turvallisuus tukee tuotteiden ja toiminnan korkeaa laatua.
- Turvallisuus on terveystyötä ja hyvinvointia.
- Turvallisuus on yhteinen asia.

Valiolla on sattunut vuosina 2000–2003 keskimäärin 426 tapaturmaa ja tapaturmataajuus on ollut keskimäärin 69 tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti. Vuonna 2004 Valiolla tapahtui yhteensä 447 tapaturmaa. Vähintään neljän sairauspäivän tapaturmia sattui 259. Tapaturmataajuus oli 68 kpl miljoonaa työtuntia kohti. Kuolemaan johtaneita tapaturmia ei ollut vuonna 2004.

Työturvallisuuskortti-koulutus on aloitettu ja tavoitteena on ottaa kortti käyttöön tuotanto- ja varastotiloissa työskentelevien osalta vuoden 2005 aikana.

Useimmilla toimipaikoilla on työsuojelua, turvallisuutta ja yhteistoimintaa kehittävä yhteistoimintaelin, joko perinteinen työsuojelutoimikunta tai toimipaikan johdosta, asiantuntijoista ja luottamushenkilöistä koostuva ryhmä. Jokaisella toimipaikalla on työsuojelupäällikkö ja työsuojeluvaltuutetut.

AVOINTA YHTEISTOIMINTAA

Yhteistyö eri henkilöstöryhmien välillä on tiivistä Valiossa. Keväällä 2004 toteutetun organisaatiouudistuksen ja toimintatapamuutoksen myötä kiinnitettiin erityistä huomiota avoimeen yhteistoimintaan ja palautteenantoon. Henkilöstön yhteistyöryhmä kokoontui viisi kertaa vuonna 2004 ja käsittelee muun muassa työssä jaksamista, henkilöstön tukipakettia toimipaikan vaihdon tai irtisanomisen kohdatessa, opiskelun tukemista, hoitoonohjausmenettelyä, harastustoimintaa ja työpaikkakiusaamista.

Valion johto kokoontui yhdessä kaikkien Valion henkilöstöryhmien päälluottamusmiesten kanssa vuoden aikana kaksi kertaa arvioimaan yrityksen tilannetta. Toimintojen johtokunnissa on henkilöstön edustus. Hallintoneuvostossa on neljä henkilöstön edustajaa.

TAPATURMAT *tapaturmat / miljoona työtuntia. Lähde: Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö, tapaturmatilasto, sisältää myös työmatkatapaturmat ja ammattitaudit.

Vuosi	Kaikki tapaturmat Kpl	Tapaturmat väh. 4 pv sairaus	Tapaturmataajuus * Kaikki tapaturmat	Tapaturmataajuus * väh. 4 pv sairaus
2000	411	236	70	40
2001	452	252	73	41
2002	481	234	77	38
2003	360	215	57	34
2004	447	259	68	40

1980–1990-luvut:

1980- ja 1990-luvuilla Suomi siirtyi säännöstelytaloudesta markkinatalouteen ja liittyi EU:hun 1995. Kilpailukyky ja kannattavuus merkitsivät entistä enemmän. Valiosta tuli 1992 maidonhankintaosuuskuntien omistama osakeyhtiö, jolle siirtyi markkinoinnin lisäksi myös maidon jalostus ja joka aloitti kansainvälistymisensä.

Mainonnassa korostettiin maitovalmisteiden merkitystä rikkaina ravintoaineina ja terveellisinä tuotteina. HYLÄ tuotteet syntyivät laktoosi-intoleranttien tarpeisiin 1980-luvulla ja suosittu Oltermanni juusto tuli markkinoille Valion 75-vuotisjuhlajuustona. Terveysvaikutteisten elintarvikkeiden voittokulku alkoi 1990-luvulla ja esim. GEFILUS tuotteiden ja maitohappobakteerien merkitystä elimistön vastustuskyvylle alettiin ymmärtää.

5 Ympäristöstä ja eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen

5.1 Ympäristön huomioiminen ja ympäristötulokset

Valion ympäristön hallintaohjelman tavoitteena on energian, jäteveden ja kaatopaikkajätteen määrän vähentäminen sekä pakkaus-ten hyödynnettävyyden parantaminen. Käynnissä oleva tuoretuotteiden kehittämissuunnitelma 2001–2008 edistää osaltaan ympäristötavoitteen saavuttamista. Kokonaisvaikutus on ympäristön kannalta myönteinen, vaikka kulutukset hieman lisääntyvätkin.

YMPÄRISTÖ KUULUU VALION PERUSARVOIHIN

Vastuu ympäristöstä ja eläinten hyvinvoinnista huolehtimisesta kuuluu Valion perusarvoihin. Valio hankkii ympäristövaikutuksia vähentävää tekniikkaa, käyttää raaka-aineita ja energiaa tehokkaasti sekä suosii palautuvia, uudelleen käytettäviä, kierrätettäviä ja turvallisesti hävitettäviä pakkauksia. Valio on myös sitoutunut kansainvälisen kauppakamarin ICC:n Elinkeinoelämän peruskirjaan kestävä kehityksen aikaansaamiseksi.

Valiolla on ollut kotimaan toiminnot kattava ISO 14 001 -standardin mukainen ympäristösertifikaatti vuodesta 2000 alkaen ja sertifikaatti on hyväksytty uudelleen 29.9.2003.

Tämän raportin tiedot ovat peräisin ympäristöjärjestelmään kuuluvasta tiedonkeruujärjestelmästä.

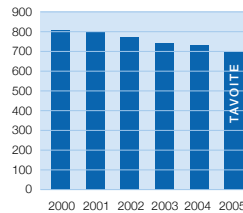
Ympäristöjärjestelmän toimivuutta arvioidaan jatkuvasti ulkoisilla ja sisäisillä tarkastuksilla. Tiedot raportoidaan lisäksi tuotantolaitoksittain viranomaisille.

Valio on laatinut ympäristötavoitteet ja päämäärät kuluvalle kolmivuotiskaudelle.

Vuosien 2003–2005 ympäristötavoitteet ovat:

- Jäteveden määrän vähentäminen 10 % ja jätevesikuorman vähentäminen 20 % tuotantoon suhteutettuna
- Energian käytön vähentäminen 10 %
- Kaatopaikkajätteen määrän vähentäminen 40 %
- Markkinoille toimitettujen pakkausten hyödynnettävyys materiaalina tai energiana

ENERGIAN KOKONAISKULUTUS
■ GWh

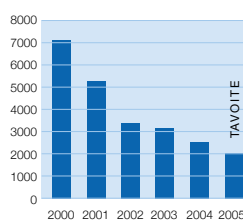
LÄMPÖENERGIAN TUOTANTOON KÄYTETTYJEN POLTTOAINEIDEN OSUDET

Raskas polttoöljy	43,7 %
Turve	28,5 %
Maakaasu	19,9 %
Hake	5,7 %
Kevyt polttoöljy	2,2 %

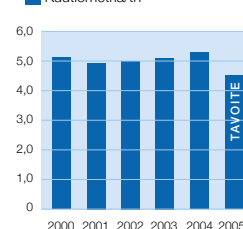
ILMAAN PÄÄSTÖT VALION LAITOKSISTA

Huikkaset	27 tn
Typen oksidit	306 tn
Riikkidioksidi	431 tn
Hiilidioksidi	156 937 tn

KAATOPAIKKA-JÄTTEEN KEHITYS
■ Tonnia

JÄTEVEDEN MÄÄRÄN KEHITYS
Tuotetonna kohden
■ Kuutiometriä/tn

kasvaa. Pakkausten käyttö tuotantoon suhteutettuna vähenee 4,5 %.

Uuden ympäristönsuojelulain perusteella 15 Valion toimipaikalla on oltava ympäristölupa. Vuoden 2004 loppuun mennessä luvat on myönnetty kaikille muille laitoksille, mutta Helsingin, Oulun ja Turun laitoksien lupakäsittelyt ovat vielä kesken.

TUOTANTOMÄÄRÄT JA RAAKAMAIDON VASTAANOTTO

Vuoden 2004 aikana Valion tuotantolaitokset vastaanottivat raakamaaitoa 1 882,2 miljoonaa litraa. Vuoden aikana valmistettiin yhteensä 1 003,0 miljoonaa kiloa maitotuotteita, jäätelöä, mehuja ja hilloja.

KEMIKAALIT

Kemikaaleja käytetään putkistojen ja laitteistojen pesuissa sekä niiden desinfiointissa.

Valio noudattaa viranomaisten valvonnassa Suomen lainsäädännössä olevia kemikaalien käsittelyä ja varastointia koskevia määräyksiä.

Keskeisimmistä pesukemikaaleista 50-prosenttista natriumhydroksidia käytettiin 4 478,3 tonnia ja 60-prosenttista typpihappoa 2 181,3 tonnia. Jauhetehtaiden prosesseissa käytettiin lisäksi 2 364,9 tonnia 33-prosenttista suolahappoa. Desinfektioaineina käytetään pieniä määriä vetyperoksidi- ja peretikkahappopohjaisia sekä natriumhydroksidi- ja natriumhypokloriittipohjaisia seospesuvaineita.

ENERGIAN KULUTUS

Meijeriprosessit käyttävät energiaa höyryn ja sähkön muodossa. Vuonna 2004 energian kokonaiskulutus oli 729,8 GWh ja edellisvuonna 733,4 GWh, joten vähennystä oli 0,5 %.

Sähköä tarvitaan prosessilaitteistojen käyttöön ja jäähdytykseen. Sähkön osuus energiankulutuksesta vuonna 2004 oli 30,0 % ja edellisvuoteen verrattuna sen kulutus kasvoi 3,0 GWh. Kaikkiaan sähköä käytettiin 218,6 GWh.

Lämpöenergiaa tarvitaan paljon jauhemaisien tuotteiden kuivauksessa, tuotteiden lämpökäsittelyissä, pesuissa sekä kiinteistöjen lämmityksessä. Lämpöenergiaa käytettiin vuonna

2003 yhteensä 511,2 GWh missä laskua edelliseen vuoteen on 6,6 GWh. Pääosa Valion toimipaikkojen kattilalaitoksista on siirtynyt ulkupoolisten yhtiöiden hoidettaviksi.

VEDEN KULUTUS

Meijereillä on kaksi runsaasti vettä kuluttavaa käyttökohdetta: jäähditys ja pesut. Vuonna 2004 Valio käytti vettä prosessivirtojen jäähditykseen 5,9 miljoonaa m³. Vesi on pääosin pintavettä, joka palautetaan vesistöön.

Maito on herkästi pilaantuva raaka-aine ja tuotantohygieniaa ylläpidetään pesuilla. Talousvettä käytettiin 5,5 miljoonaa m³ vuonna 2004. Valion laitoksista kaksitoista käytti kunnallista vesijohtovettä, kaksi käytti kokonaan tai osittain omaa kaivoa sekä yksi omaa kaivoa ja pintavesilaitosta. Kunnallisten vesilaitosten vettä käytettiin kaikkiaan 4,5 miljoonaa m³ ja omien vesilaitosten vettä 1,0 miljoonaa m³. Veden kulutus kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 2,9 %. Kasvu selittyy uusien palautuvien pakkauslaatikoiden ja pikaritarjottimien käyttönotolla.

Veden kulutusta pyritään vähentämään suosimalla panospesujen sijaan vettä ja kemikaaleja säästäviä kiertopesuja, optimoimalla prosessilaitteistojen kiertopesuja ja kierrättämällä käyttökelpoista vettä. Vuonna 2004 keräilyvettä käytettiin 0,6 miljoonaa m³.

ILMAPÄÄSTÖT

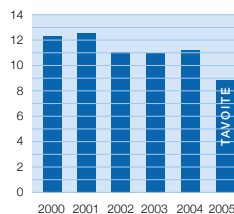
Energian tuotannosta aiheutuu ilmapäästöjä. Päästöjen laatu ja määrä riippuvat energian tuotantoon käytettävästä polttoaineesta. Eniten lämpöenergian valmistukseen käytetään lämpötehoksi laskettuna raskasta polttoöljyä, minkä osuus on 45 %, turpeen osuus on 28 % ja maakaasun osuus 19 %. Uusiutuvilla polttoaineilla kuten hakkeella ja puupelleteillä tyydyttiin 5 % energiantarpeesta. Valion tuotantolaitoksista Lapinlahden ja Seinäjoen kattilalaitokset kuuluvat Kioton ilmastopöytäkirjan mukaisen päästökaupan piiriin. Hakemuksen perusteella laitoksille myönnettiin päästöoikeudet.

JÄTEHUOLTO

Valion jätehuolto perustuu jätteiden lajitteeluun. Vuonna 2004 jätteistä uudelleenkäyt-

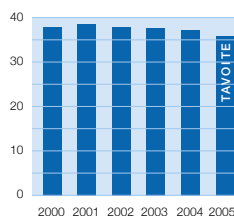
JÄTEVEDEN
ORGAANISTA KUORMAA
KUVAAVA KEMIALLINEN
HAPENKULUTUS (COD)

■ kg COD/tn tuotantoa

PAKKAUSMATERIAALIN
KÄYTTÖ

■ g/kg tuotetta

KOTIMAAN
MARKKINOILLE
SUUNNATTUJEN
TUOTTEIDEN
PAKKAUSMATERIAALI-
JAKAUMA

g/kg tuotetta | % materiaali-
määrästä

Nestekartonkipakkaukset

22,1 | 60,4

Aaltopahvi

6,8 | 16,9

Muovi

6,8 | 16,0

Teräs

0,9 | 3,1

Kuluttajapakkaukset
ja kääreet

0,8 | 2,5

Alumiini

0,3 | 0,8

Teollisuuskääreet
ja säkit

0,1 | 0,3

Yhteensä

37,8 | 100

töön voitiin ohjata 727 tonnia, joka koostui pääosin aaltopahvilaatikoista, puulavoista ja metallitynnyreistä. Kierrätykseen ohjautui vuonna 2004 materiaalia 1 565,7 tonnia, josta suurin osa oli aaltopahvia. Lisäksi kierrätykseen ohjautuu merkittävä määrä metalliro-mua ja nestepakkauskartonkia. Biojätettä ker-tyi vastaavasti 726 tonnia ja energiajätettä 1 401 tonnia. Kaiken kaikkiaan vuonna 2004 jäte-huollon lävitse menneet materiaalivirta pieneni 10 %.

Valion tuotannosta syntyvän kaatopaik- kajätteen määrä on vähentynyt merkittävästi viime vuosina. Kaatopaikkajätteen määrää on saatu vähennettyä jätteiden lajittelua tehosta- malla ja vuoden 2002 alusta voimaan tulleella kiellolla, joka ei salli nestemäisten jätteiden viemistä kaatopaikalle.

Valio on hankkinut viidelle toimipaikalle puristimia, joilla viallisista tuote-eristä sekä kaupoista tulleista palautuksista voidaan ero- tella nestemäiset tuotteet ja pakkaukset. Tuo- tejäte ohjautuu rehukäyttöön ja pakkausjäte joko kierrätykseen tai kaatopaikkajätteeksi. Vuonna 2004 ruuvipuristin otettiin käyttöön Jyväskylän toimipaikassa.

Maidonjalostusteollisuudessa syntyy vähän ongelmajätteitä, vuonna 2004 sitä kertyi yhteensä 76 tonnia. Suurin osa ongelmajät- teistä on kunnossapidon jäteöljyjä ja kiinteitä öljyisiä jätteitä.

JÄTEVEDET

Suuri vedenkulutus ja jätevedeen päätyvien tuotejäämien aiheuttama korkea kuormi- tus tekevät meijerien jätevedestä merkittävän ympäristöriskin. Valion kaikki toimipaikat on liitetty kunnalliseen jätevedenpuhdistamoon ja varsinkin pienillä paikkakunnilla Valion kuor- mitus on merkittävä taajaman kuormituk- seen verrattuna. Yhteistyö puhdistamoiden ja Valion toimipaikkojen välillä on edellytys ympäristön kannalta hyvälle lopputulokselle.

Jäteveden määrä ja sen kuorma riippuvat laitoksen tuotannon laadusta. Nestemäisten tuotteiden valmistus on kuormittavuudeltaan alhaisinta ja juustontuotannon sivutuotteen eli heran jalostus on kuormittavuudeltaan ras- kainta. Kaikki Valiolaiset laitokset seuraavat jätevesikuormaansa päivittäin.

Vuonna 2004 Valion tuotantolaitoksilla syntyi jätevettä 5,4 miljoonaa m³ eli 2,5 % enemmän kuin edellisenä vuotena. Vastaanotettua maitolitraa kohden laskettuna jätevettä muodostui keskimäärin 2,9 litraa. Jäteveden määrän lisääntyminen selittyy uuden erotushartsipylvään käyttöönotolla Joensuussa sekä palautuvien uusien pakkauslaatikoiden ja -tarjottimien pesuilla.

Jäteveteen päätyneen eloperäisen materiaalin määrää kuvaava kemiallinen hapenkulutuksen kuorma (COD-kuorma) oli vastaavasti 11 296 tonnia, missä lisäystä edellisvuoteen verrattuna oli 0,2 %. Tuotantoon suhteutettu kuorma kasvoi 3,6 %.

Suoraan vesistöön johdetaan jäädytys-, lauhdutus- ja lauhdevesiä. Kolmella laitoksella on vesien laskemiseen vesioikeuden lupa ja yhdellä mahdollisuus sisältyä ympäristölupaan. Lupiin liittyvissä velvoitetarkkailuissa päästöillä ei havaittu olevan haitallisia vaikutuksia vuonna 2004.

Vuoden 2004 aikana merkittävin vaikutus jätevesikuorman nousuun oli uusien prosessien käynnistysvaikeudet.

Valio osallistui vuonna 2004 Riihimäen kaupungin jätevedenpuhdistamon laajennuskustannuksiin.

MERKITTÄVÄT KEMIKAALI-, ÖLJY- JA POLTTOAINEVUODOT

Toukokuussa Seinäjoen tehtaalta valui autojen tankkipesulan pesukeskuksen kautta vähitellen viemäriin 15 000 litraa väkevää typpihappoa. Päästö tuhosi Seinäjoen kaupungin jätevedenpuhdistamon meijerijätevesien esikäsitteilyyn tarkoitettun biosuotimen mikrobikannan, mutta sillä ei ollut vaikutusta puhdistamon toimintaan kokonaisuutena. Päästöön johti laiterikko ja useiden varojärjestelmien samanaikainen pettäminen. Tapahtumasta annettiin selvitys Turvatekniikan keskukselle ja Länsi-Suomen ympäristökeskukselle.

Vuoden 2004 aikana Helsingin mehutehtaalla havaittiin vesitaseen seurannan avulla viemärivuoto, jonka lopullinen paikkaus siirtyi vuoden 2005 puolelle. Vuodosta tehtiin ilmoitus Uudenmaan ympäristökeskukselle.

Lapinlahden tehtaalla tapahtui lokakuussa ja Joensuun tehtaalla joulukuussa vähäinen

ammoniakkivuoto. Vuodot eivät aiheuttaneet terveys- tai ympäristövaaraa, mutta niistä tehtiin ilmoitukset Turvatekniikan keskukselle.

PAKKAUSMATERIAALIEN KÄYTTÖ

Valion tuotteet pakataan kertakäyttöisiin kuluttajapakkausihin. Vuonna 2004 pakkausmateriaaleja toimitettiin tuotteiden mukana markkinoille kaikkiaan 45 500 tonnia, josta vientiin suuntautui 9 300 tonnia. Vuoden 2004 aikana aaltopahvin ja puun käyttö väheni selvästi tuoretuotteiden pakkauksissa.

Pakkausmateriaaleja, jotka eivät sisällä puuta, käytettiin vuonna 2004 tuotekiloa kohden laskettuna 37,2 grammaa, missä on vähennystä edellisvuoteen verrattuna 0,8 %. Lasku selittyy ensisijaisesti pienentyneellä nestepakkaukskartongin ja aaltopahvin käytöllä.

Kotimaan markkinoille toimitettiin tuotteiden mukana nestepakkaukskartonkia 17 800 tonnia ja aaltopahvia 5 400 tonnia.

Valion pakkausmateriaaleissaan käyttämät muovilaadut kelpaavat energijakeeseen. Valion käyttämistä pakkausmateriaaleista kaatopaikkajätteenä päätyy helposti alumiini, jota käytetään eniten jogurtti- ja viilipikareiden kansissa. Vuonna 2004 alumiinia käytettiin kotimaan markkinoille tarkoitetuissa tuotteissa 216 tonnia, missä on vähennystä edellisvuoteen verrattuna 11,1 %. Tekniset selvitykset ja koeajot alumiinin käytön vähentämiseksi jatkuivat.

Nestemäisten tuotteiden kuljetuspakkauksina käytetään palautuvia maitolaatikoita, rullakoita ja alusvaunuja. Vuoden 2004 aikana otettiin laajemmin käyttöön uusi kiertävä muovilaatikko ja siihen sopivat kennot. Käytöstä poistetut kuljetusyksiköt ohjautuvat kierrätykseen.

PAKKAUKSET KIERTOON

Valio Oy on liittynyt Pakkausalan Ympäristökisteri PYR Oy:hyn. PYR Oy on voittoa tavoittelematon yritys, joka toimii pakkausalan tuottajayhteisöjen yhteisenä toimielimenä. Tekemällä sopimuksen PYR:in kanssa yritys siirtää markkinoille toimittamiensa pakkausten hyötykäyttövelvoitteen tuottajayhteisöille, jotka puolestaan huolehtivat säädettyjen velvoitteiden täyttymisestä.

Valio Oy on myös osakkaana 25 %:n osuudella Suomen NP-kierrätys Oy:ssä. Yhtiö huolehtii Suomessa käytettävien kartonkisten nestepakkausten keräilystä ja hyötykäytöstä. Suomen NP-kierrätys Oy on tehnyt valtakunnallisen sopimuksen keräyksen hoidosta Paperinkeräys Oy:n kanssa, ja kerätty materiaali hyödynnetään CorensoUnited Ltd Oy:n Varkauden tehtaalla. Pakkauksen pahviosaa käytetään hylsykartongin valmistuksessa, muovi käytetään energiana ja alumiini ohjataan uudelleen käyttöön. Vuonna 2004 kartonkisia nestepakkauksia kerättiin 6 800 tonnia.

Lisäksi Valio Oy on jäsenenä Suomen kuluttajakuitu ry:ssä ja osakkaana Suomen Uusiomuovi Oy:ssä.

5.2 Ympäristöä säästävää logistiikkaa

Valiolla on käytössä 18 kaksitasoista jakeluautoa. Kaksitasoisuus tarkoittaa sitä, että kuormatilaan voidaan lastata tuotteita kahteen kerrokseen. Kaksitasoisen jakeluauton hyödyt korostuvat erityisesti pitkillä etäisyyksillä, koska suurempi hyötykuorma vähentää jakelukilometrejä. Valiolla säästyy vuodessa noin 1,9 miljoonaa ajokilometriä tehokkaamman kaluston ansiosta. Valion jakeluautot ajoivat vuonna 2004 yhteensä 23,3 miljoonaa kilometriä.

Kaksitasoisten autojen mahdollistamat säästöt päästöistä (arvio):

CO₂ (hiilidioksidi) 2 274 tn/v
CO (hiilimonoksidi, häkä) 15 tn/v
NO_x (typpioksidi) 32 tn/v
HC (palamaton hiilivety) 5 tn/v
Hiukkaset 3 tn/v

HIILIDIOKSIDILLA JÄÄHDYTETYT JAKELUAUTOT

Valiolla on pilottikäytössä kahdeksan kaupunkijakeluun soveltuvaa jakeluautoa, joiden kuormatila jäähdytetään teollisuudesta kiertettävällä hiilidioksidilla. Uusi laitteisto on lähes äänetön, eikä se käytä HCFC- tai HFC-kasvihuonekaasuja. Perinteisen, dieselkäyttöisen kylmäkoneen poisjääminen vähentää myös päästöjä.

5.3 Maidon keräilykuljetukset

Maidon keräilyn tiloilta hoitavat alihankintana kuljetusliikkeet. Valio suunnittelee maidon keräilyreitit optimaalisiksi ja autot ovat liikenteessä yli 20 tuntia vuorokaudessa ympäri vuoden. Vuonna 2004 maidon keräilyautot ajoivat 27,2 miljoonaa kilometriä. Maitomäärään suhteutettuna kilometreissä ei tapahtunut oleellista muutosta.

Valion keräilylogistiikka on osallistunut valtakunnalliseen kuljetuskaluston keventämishankkeeseen. Vuoden aikana pilottikäyttöön saatiin kaksi nykyistä kevyempää ajoneuvoyhdistelmää, joissa ajoneuvon keveneminen mahdollisti 10 % suuremman maitomäärän kuljetuksen kerralla.

2000-luku:

Vuosituhaten vaihteen jälkeen innovatiivisuuden merkitys on yhä korostunut. Verenpaineen hallintaan kehitetyt Evolus tuotteet tulivat markkinoille, samoin kuin kolesterolia alentavat Valio Benecol tuotteet ja ensimmäisenä maailmassa täysin laktoositon maitovalmisteet. Keksintöjen lisensointi maailmalle sai vauhtia.

2000-luvulla Valio toimii kiristyneessä hinta- ja markkinaosuuskilpailussa, jotka ovat seurausta kaupan ketjuuntumisesta ja kaupakettujen välisestä hintakilpailusta sekä yhä kasvavasta maitotuotteiden tuonnista halvempien tuotantokustannusten maista. Samanaikaisesti EU vähentää tukeaan maataloustuotteiden viennille.

100-vuotias Valio katsoo kuitenkin luottavaisena eteenpäin. Valio on suomalaisten arvostama brändi. Valio aikoo valmistaa laadukkaita ja maistuvia tuotteita, toimia kaupan kanssa yhteistyössä, laajentaa markkinaosuuttaan lähimarkkinoilla ja edistää maitotilojen säilymistä suomalaisella maaseudulla jatkossakin. Uskomme, että seuraavatkin sata vuotta.

Haetaan päivittäistä seuraa

Minä pöyhäinen, pehmeän persikkainen etsin itselleni päivittäistä kumppania toshvatsasta. Voit olla ulkomuodoltaasi karstikin, mutta sisäinen herkkytytesi ei jää huomaamatta. Lupaan olla vahva ja kestävä rinnallasi arjen myrskyt. Jos etsit elämäsi joltain erityistä, tässä minä olen. Einohla-sisäinen mörkimöykkyä ja löydä kanssani tasapainoisempi huomen. Yst. väst. kaup. maitohyl.

hämim.
"Tahdon olla hellä, sua lempeästä hyväellä"

Gefilus
Einohla-sisäinen maitohyl

Gefilus Gefilus® on keuhkokuoren haastajapöytäkeuhki Lactobacillus GG keuhkokuorissa vilvoittamiseksi ja tehokkaaksi elämäsi vastustuskykyä. 16,62 mg/mg kuorin keuhkokuori ja määrittäjä päivänmäärä on noin 100 ml annospöytä.

VALIO

Tuttu maku. Uusi nimi.

Veimariini **Qvearini**

Qvearini on keuhkokuoren haastajapöytäkeuhki Lactobacillus GG keuhkokuorissa vilvoittamiseksi ja tehokkaaksi elämäsi vastustuskykyä. 16,62 mg/mg kuorin keuhkokuori ja määrittäjä päivänmäärä on noin 100 ml annospöytä.

VALIO

ruoka 5

Kevyempi ote keittiöosi.

VALIO

Hyväliä alusta alkaen

Edullinen! Valio Ruoka 5 on erittäin helppo valmistaa. Se on erittäin kevyä, eikä sisällä lisäsuolaa. Valio Ruoka 5 on erittäin kevyä, eikä sisällä lisäsuolaa. Valio Ruoka 5 on erittäin kevyä, eikä sisällä lisäsuolaa.

6 Maidontuottajan työn jatkuvuuden turvaaminen

Valion perustehtävä on valiolaisten maidontuottajien työn jatkuvuuden turvaaminen. Maidontuotannon säilyminen ja maitoraakaineen saanti Suomesta ovat myös Valion elinehto.

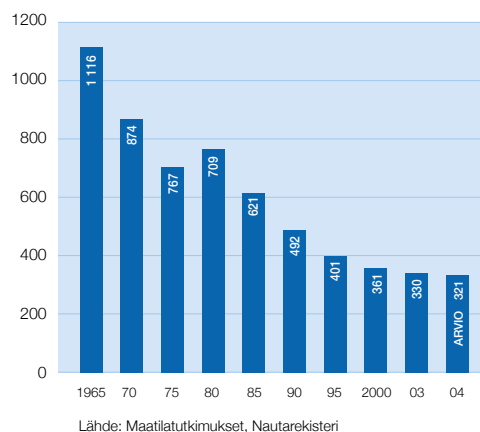
Suomessa oli 2004 lopussa 16 426 maitotilaa, jotka tuottivat maitoa 2 304 miljoonaa litraa. Valioryhmään kuului vuoden 2004 lopussa 13 536 maitotilaa. EU-jäsenyyden aikana maitotilojen lukumäärä on vähentynyt vuosittain 6–7 %.

Vaikka lehmämäärä on alentunut vuoden 1995 tasosta noin sadalla tuhannella, on koko maan maitomäärä lehmien keskituotoksen kasvun seurauksena pysytellyt maakiintiön tuntumassa. Kiintiökaudella 2002–2003 maitomäärä oli Suomen EU-jäsenyyssajan korkein ja maakiintiö ylittyi 32 miljoonalla litralla. Kesän 2004 sateet haittasivat säilörehun korjuuta, ja sen laatu jäi tavanomaista heikommaksi. Heikkolaatuisen säilörehun vaikutukset sekä maitomääriin että maidon koostumukseen ja laatuun olivat havaittavissa jo syksyn 2004 kuluessa. Kuluva kiintiökauden maitomäärän ennustetaan olevan koko jäsenyyden ajan alhaisin ja jäävän 40 miljoonaa litraa alle maakiintiön.

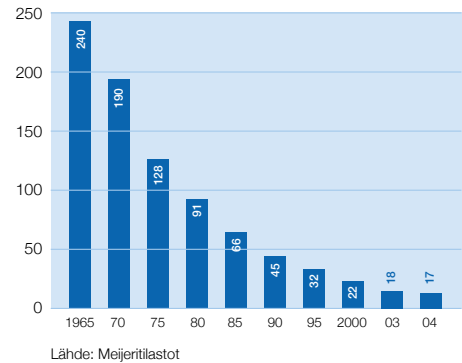
6.1 Suomalainen maitotila vuonna 2004

Marraskuussa 2004 yli viiden lehmän maitotiloille tehdyn Maidontuottajatytyväisyystutkimuksen mukaan maidontuottajien keski-ikä

LEHMÄMÄÄRÄN KEHITYS SUOMESSA
1 000 kpl, keskimäärin

MAIDONLÄHETTÄJIEN LUKUMÄÄRÄ
SUOMESSA 1 000 kpl, keskimäärin

on 46,2 vuotta. Keski-lehmäluku tiloilla on 23. Yleisimmän navettatyyppin, parsinavetan, osuus kaikista navetoista on vähentynyt vuoden 2000 90 %:sta 85 %:iin, pihattonavetoiden osuus on vastaavasti lisääntynyt. Tilakohtainen maitomäärä on kasvanut neljässä vuodessa yli 36 000 litraa ja oli syksyllä 2004 keskimäärin 161 000 litraa.

Vastaajista 53 % ilmoitti tuotannon jatkuvan varmasti yli viisi vuotta. Noin 40 % maidontuottajista suunnittelee lisääntöiden hankintaa. Lisäkiintiöiden tarve on keskimäärin 70 000 litraa/tila. Tuotannosta luopujia on eniten eteläisessä Suomessa. Joka viides tila suunnittelee lehmämäärän lisäämistä ja yli 60 % vastanneista pyrkii lähivuosina nostamaan lehmien tuotostasoa.

6.2 Maidontuotannon merkitys ja kilpailukyky

Maidontuotanto on maataloutemme merkittävin tuotantomuoto. Koko maatalouden myyntituloista 45 % tulee maidosta.

Maidontuotannon kannattavuuskerroin on viime vuosina ollut alle 0,6 eli asetettu palkkaja pääomavaatimus on toteutunut alle 60-prosenttisesti. Kannattavuuteen vaikuttaa ratkaisevasti tuottajahinta- ja tukipolitiikka. Maidontuottajan tuloista noin 60 % on kotieläintuotteiden myyntituloa ja noin 40 % kotieläin- ja peltotukia.

Kansainvälisen IFCN-kustannusvertailun mukaan suomalaisten maitotilojen kustannukset ovat EU-jäsenmaiden korkeimpia.

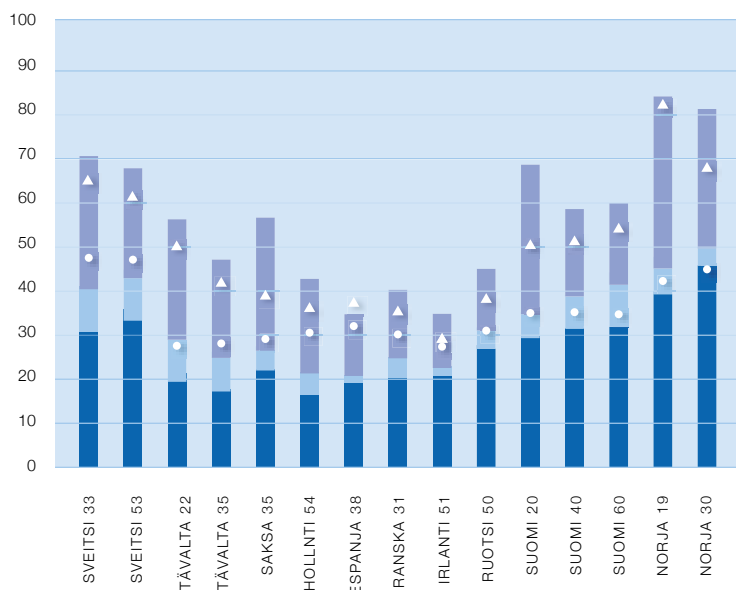
MAIDONTUOTANNON TUOTOT JA KUSTANNUKSET TYYPILLISILLÄ TILOILLA ERÄISSÄ EUROOPAN MAISSA vuonna 2003

■ Vuotuiset rahamenot (maito) ■ Poisto ■ Oman työn ja pääoman kustannus

€/100 kg EKM*)

● Tuotot maidosta (ilman tukea)

▲ Tuotot maidosta + tuotot eläinten myynnistä ja teurastuksesta + tuet

Numero maan nimen perässä tarkoittaa tilan lehmämäärää. Lähde: IFCN Dairy Report 2004

) EKM=energiakorjattu maito: maidon pitoisuus on muunnettu vastaamaan maitoa, jossa on 4 % rasvaa ja 3,3 % valkuaista, kaavalla EKM = maitotuotos((0,383*% rasvaa + 0,242*% valkuaista + 0,7832)/3,1138)

6.3 Maidontuotannon tukipolitiikan muutokset

Kuluneen vuoden maidon tuotantotuki laski 141-tuen alenevan määrärahan vuoksi AB-alueella 0,2 snt/l ja nousi nurmitukien kompensoinnin takia C-alueella 1,2 snt/l. Etelä-Suomen tukivaltuuksiin tulleiden rajoitusten takia tuotantotuista maksetaan 0,2 snt/l vasta jälkikäteen, kun lopulliset tuotantomäärät ovat tiedossa.

C-alueelta poistettiin kasvinviljelyn kansallinen tuki, mikä laski nurmen tukea 95 euroa/ha. Etelä-Suomessa käyttöön otettu ympäristötuen lisäosa mahdollisti sekä Cap- että ympäristötuen lisäosan saannin Etelä-Suomen säilörehualalla. Vuonna 2004 haettiin Cap-säilörehutukea 270 000 hehtaarille, kun sitä voidaan

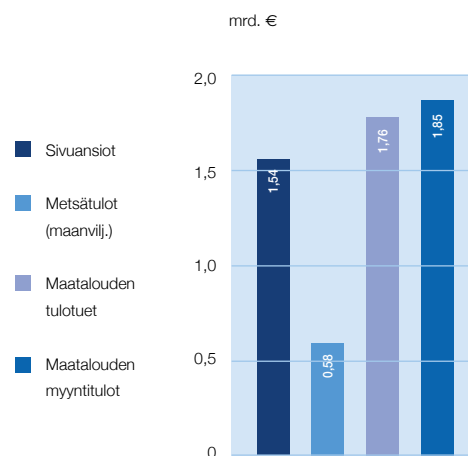
maksaa vain 200 000 hehtaarin alalle. Sovitun nurmitukialan ylittymisen johdosta leikkautui hehtaarikohtainen säilörehutuki 26 %.

Rasvattoman maitojauheen ja voin interventiohintojen alennuksien kompensationsa maksetaan vuoden 2004 maaliskuun lopun kiintiöiden perusteella kiintiöpalkkio, joka tulee vuoden 2004 osalta olemaan noin 11,8 euroa/tonni.

Toukokuussa tehdyn tuottajajärjestön ja valtion välisen sopimuksen mukaan Suomessa otetaan vuonna 2006 käyttöön tilatuen yhdistelmämalli, jossa kaikille hehtaareille maksettava tasatuki määräytyy kolmeen alueeseen perustuvan mallin mukaisesti. Lisäksi osa maidon kiintiöpalkkiosta maksetaan hehtaarituen lisäosana vuoden 2006 maaliskuun kiintiön perusteella. Kiintiöpalkkion lisäosa siirtyy tasatukeen.

MAATILOJEN TULOT v. 2004 (brutto, ei sis. alv:a)

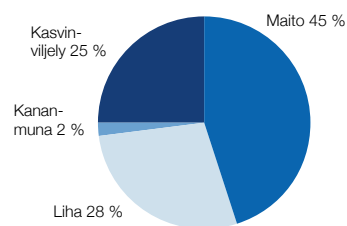
Yhteensä 5,73 mrd. € (+0,9 % ed. vuoteen. Ennakkotieto)

Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy

MAATALOUDEN MYYNTITULOJEN

JAKAUMA v. 2004 (Ennakkotieto)

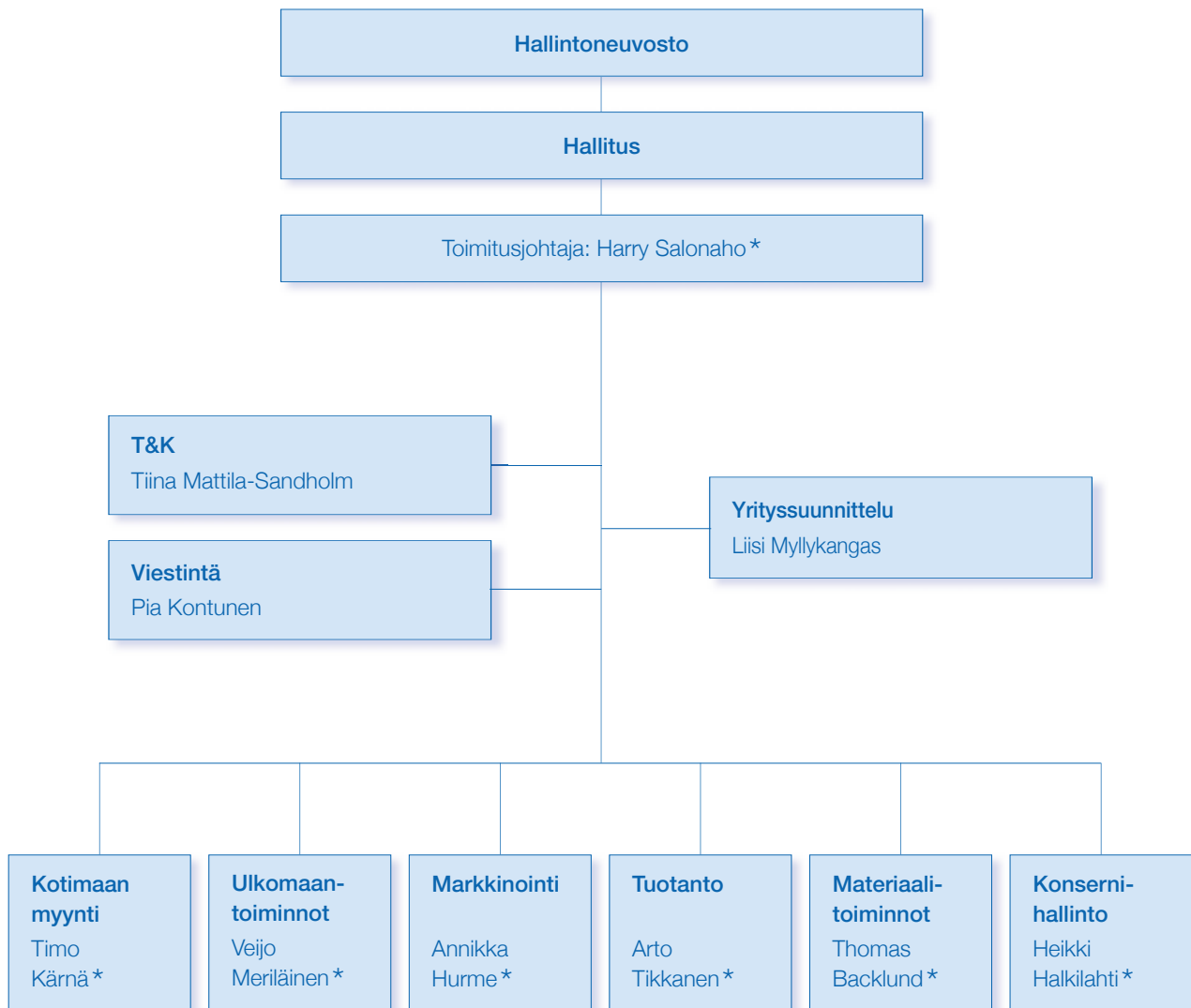

Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy

Tilinpäätös

Valio Oy:n organisaatio	34
Hallintoneuvosto, hallitus ja tilintarkastaja	35
Viisivuotiskatsaus	36
Liikevaihto ja henkilöstö	36
Hallituksen toimintakertomus	37
Konsernin tuloslaskelma	39
Konsernin tase	40
Konsernin rahoituslaskelma	42
Emoyhtiön tuloslaskelma	43
Emoyhtiön tase	44
Emoyhtiön rahoituslaskelma	46
Konsernin ja emoyhtiön liitetiedot	47
Tuloslaskelman liitetiedot	47
Taseen liitetiedot	49
Emoyhtiön voitonjakoehdotus	55
Tilintarkastuskertomus	56
Hallintoneuvoston lausunto	56
Valio Oy:n omistajat	57
Toimintojen johtokunnat	57
Valio-konsernin osoitteita	60

Valio Oy:n organisaatio 1.1.2005

* Valio Oy:n johtajiston jäsenet

Hallintoneuvosto

	vuodesta	erovuorossa			
Seppo Hakola maanviljelysneuvos, Kuortane puheenjohtaja	1994	2005	Mauri Penttilä maanviljelijä, Vesilahti	2001	2007
Jaakko Rouhiainen maanviljelijä, Juva varapuheenjohtaja	2001	2005	Katariina Pouta ¹⁾ kirjanpitäjä, Jyväskylä, 1.1.2005 alkaen	2005	2007
Maija-Leena Heiniö emäntä, Kisko	1999	2006	Antti Rauhamaa maanviljelijä, Kärkölä	1998	2006
Tapio Hytönen maanviljelijä, Konnevesi	2001	2007	Matti Romppanen, maanviljelijä, Juankoski	2003	2007
Hannu Kainu maanviljelijä, Kyyjärvi	1997	2005	Pentti Santala maanviljelijä, Kauhajoki	1997	2006
Merja Keisala emäntä, Töysä	2002	2005	Matti Siitonen maanviljelijä, Parikkala	1998	2007
Kimmo Kemppainen maanviljelijä, Paltamo	2003	2006	Kari Toikkanen ¹⁾ kehityspäällikkö, Helsinki, 31.12.2004 saakka	2002	2004
Raimo Kielenniva maanviljelijä, Kärämäki	2004	2006	Onni Törrönen maanviljelijä, Juuka	2001	2005
Jouko Kärki ¹⁾ laitosantaja, Tampere	2002	2007	Pentti Vartiainen maanviljelijä, Kiuruvesi	2004	2007
Harri Laamanen maanviljelijä, Ylitornio	2001	2007	¹⁾ Henkilöstön edustaja		
Hanna Laitinen ¹⁾ laatupäällikkö, Helsinki, 1.1.2005 alkaen	2005	2007			
Matti Lehtinen maanviljelijä, Tammela	1999	2005	Hallitus		
Pekka Lestinen maanviljelijä, Sysmä	1998	2007	Kari Inkinen maanviljelijä, Ruokolahti puheenjohtaja	1997	2005
Pirjo Louhevirta ¹⁾ puh.myynnin yhteyshenkilö, Turku, 31.12.2004 saakka	2002	2004	Tauno Uitto maanviljelijä, Tyrnävä varapuheenjohtaja	1996	2007
Sauli Lähtenmäki maanviljelijä, Rusko	2002	2005	Juhani Hörkkö maanviljelijä, Koski TL	1998	2006
Tapio Malmiharju maanviljelijä, Artjärvi	1996	2006	Esa Juntunen maanviljelijä, Vieremä	1998	2006
Martti Mustonen maanviljelijä, Ilomants	2000	2006	Harry Salonaho toimitusjohtaja, Helsinki	2004	2005
Jaakko Männistö, maanviljelijä, Merijärvi	2003	2007			
Juha Pantsu ¹⁾ vuoro esimies, Jyväskylä	2002	2007	Tilintarkastaja		
Reino Parkko maanviljelijä, Elimäki	1999	2007	PricewaterhouseCoopers Oy KHT-yhteisö, Helsinki		
			Markku Marjomaa, KTM, KHT		

Valio-konsernin viisivuotiskatsaus

	2004	2003	2002	2001	2000
Liikevaihto milj. €	1 582	1 566	1 600	1 519	1 382
Kehitys %	1,0	-2,2	5,3	10,0	10,2
– Kotimaa milj. €	1 092	1 079	1 070	1 013	918
Kehitys %	1,2	0,8	5,7	10,4	4,0
– Ulkomaantoiminnot milj. €	490	487	530	506	464
Kehitys %	0,7	-8,2	4,6	9,1	24,9
Taseen loppusumma milj. €	841	733	754	739	716
Vieras pääoma % taseesta	58	57	59	57	57
Oma pääoma + varaukset % taseesta	42	43	41	43	43
Henkilöstökulut milj. €	224	164	178	164	135
Henkilöstö keskimäärin	4 389	4 366	4 400	4 347	4 083
Vaihto-omaisuus milj. €	120	132	137	162	139
Investoinnit milj. €	95	104	66	47	46
Suunnitelman mukaiset poistot milj. €	53	46	46	46	50
Valion tilityshinta osuuskunnille yhteensä snt/l ¹⁾	36,8	37,8	37,9	37,1	36,5

¹⁾ Sisältää perushinnan, koostumuksen ja laadun perusteella maksetut lisät sekä jälkitilin.

Valio-konserni

LIIVEVAIHTO JA HENKILÖSTÖ 2004

	Liikevaihto 1 000 €	Henkilöstö keskim.	Henkilöstö 31.12.2004
Valio Oy	1 427 561	3 870	3 497
Valio – Vache Bleue S.A., Belgia	99 675	149	148
ZAO Valio St. Petersburg, Venäjä	89 670	47	49
Finlandia Cheese Inc., USA	46 015	16	17
Valio Sverige AB, Ruotsi	29 216	40	40
Valio Eesti AS, Viro	20 193	135	148
Võru Juust AS, Viro	16 186	127	124
UAB Valio International, Liettua	600	4	4
SIA Valio International, Latvia	0	1	1
Valio-konserni yhteensä	1 581 880	4 389	4 028

Hallituksen toimintakertomus 1.1.–31.12.2004

YLEISTÄ

Valio-konsernin tulos ennen satunnaisia eriä oli 60 milj. euroa eli 48 milj. euroa suurempi kuin edellisenä vuonna. Maitoraaka-aineesta maksettiin määrään suhteutettuna 9,4 milj. euroa edellisvuotista vähemmän.

Valio vastaanotti kotimaassa maitoa 1 882 miljoonaa litraa eli 1 %:n enemmän kuin edellisenä vuonna. Valiolle maitoa toimittavien omistajaosuuskuntien keskimääräinen hankintaosuus kasvoi 2 % ja oli 82 % koko maan meijerimaitomäärästä. Kaikkiaan Valio-konserni vastaanotti 1 989 miljoonaa litraa maitoa, jossa on mukana maidonhankinta Valion meijereihin Virossa.

Liikevaihto kotimaahan lisääntyi yhden prosentin. Maitoraaka-aineen, juustojen, jauheiden ja mehuvalmisteiden liikevaihto kasvoi, nestemäisten valmisteiden oli edellisen vuoden tasolla ja muiden laski. Ravintorasvojen ja juustojen markkinaosuus pysyi ennallaan, nestemäisten maitovalmisteiden markkinaosuus pieneni.

Ulkomaantoiminnan liikevaihto kasvoi yhden prosentin. Vienti Suomesta väheni yhden prosentin. Juustojen ja rasvojen vienti väheni ja jauheiden lisääntyi. Ulkomaisten tytäryhtiöiden liikevaihto kasvoi 4 prosenttia. Suurinta kasvu oli Virossa, jossa Vöru Juust toimi konserniyhtiönä koko vuoden (2 kuukautta vuonna 2003). Myös USA:ssa toimivan Finlandia Cheesen liikevaihto kasvoi. Venäjällä toimivan Valio St. Petersburgin liikevaihto puolestaan laski.

Syyskuussa toteutettiin jäätelöliiketoiminnan ja lastenruokaliiketoiminnan myynnit. Joulukuussa ostettiin Meijeri-osauskunta Milkalta sen Vöyryssä omistama juustola. Milka toimittaa vuoden 2005 alusta kaiken vastaanottamansa maidon Valiolle jalostettavaksi.

Liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyy 102 milj. euron määräinen jäätelö- ja lastenruokaliiketoimintojen luovutusten yhteydessä syntynyt voitto. Eläkekulut

ovat poikkeuksellisen suuret, mikä johtuu Valion Eläkekassalle tehdyistä täysimääräisistä siirroista lakisääteisten eläkkeiden lisävakuutusvastuuseen ja vapaaehtoisten eläkkeiden indeksikorotusvastuuseen. Siirrot on tehty eläkekassan toimintapääoman kartuttamiseksi ja täten lisäämään kassan vakavaraisuutta.

Operatiivinen tulos oli pienempi kuin edellisenä vuonna.

OSAKKAAT JA OSAKEPÄÄOMA

Osakasmäärä väheni tilikauden aikana sulautumisen myötä yhdellä. Osakkaita oli tilikauden päättyessä 27.

Valio Oy:n kokonaan maksettu osakepääoma on 99 677 800 euroa.

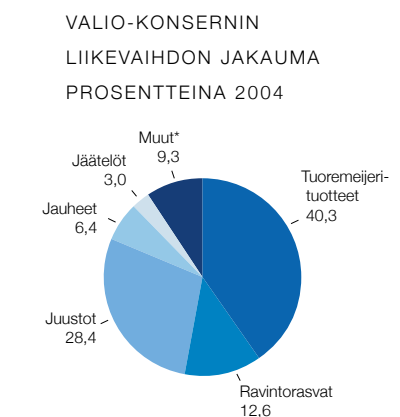
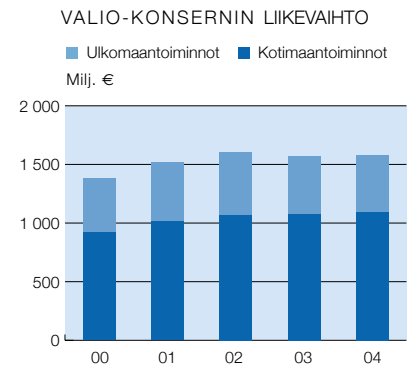
MUUTOKSET KONSERNIRAKENTEES- SA

Valio-konserni osti Synnöve Findenin 42 %:n osuuden virolaisesta AS Vöru Juustista ja omistaa nyt 99 % yhtiön osakekannasta. Tilivuoden alussa Valio osti kaikki SIA RPK-Valion osakkeet. Tilivuoden lopussa toteutettiin Cheese Company Inc:n ja Valio Int. USA Inc:n sulautumiset Finlandia Cheese Inc:iin. Valio myi tilikauden aikana As. Oy Nastolan Maitotien osakkeet ja hankki osakkuusyrityksen Haapaveden Ympäristöpalvelut Oy:n.

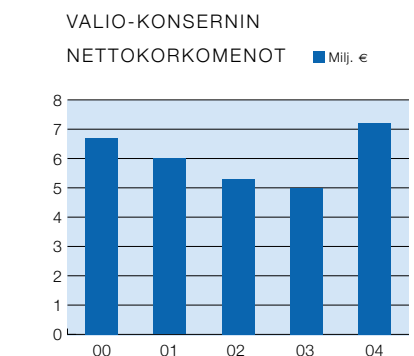
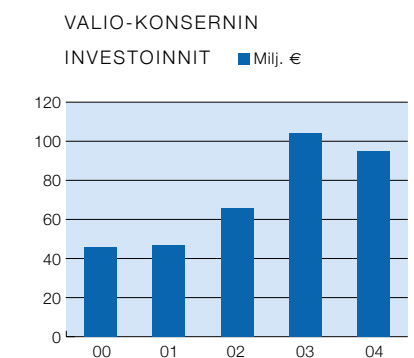
TUTKIMUS JA TUOTEKEHITYS

Valion tutkimus- ja tuotekehitys teki 125 ihmisen voimin tutkimusta mm. terveysvaikutteisten elintarvikkeiden, laktoositomien tuotteiden ja teknologian saralla. Tuotekehitys vastaa tuotteiston maku-, rakenne- ja lisäarvo-ominaisuuksien kehittämistä. Tilivuoden aikana tuotiin markkinoille kotimaassa 75 uutuutta.

Tilivuoden aikana aloitettiin tutkimustoiminnan kansainvälinen verkottuminen ja nimettiin kotimaassa tieteellinen neuvottelukunta. Kliinisen ja tuotteiden ainesosien vaikutusmekanismien

* Mehuvaimisteet, pakasteet

selvittämiseen liittyvän tutkimuksen merkitys korostui. Valio on asettanut terveysvaikutteisille tuotteille tiukat tieteelliset kriteerit. Laktoosittomien tuotteiden menestys jatkui ja tuoteperhe laajeni mm. rasvattomalla maitojuomalla ja piimällä.

Valion tutkimus- ja tuotekehityskustannukset olivat vuonna 2004 yhteensä 10,5 milj. euroa (10,2 milj. euroa vuonna 2003), mikä vastaa 0,7 %:a liikevaihdosta (0,7 % vuonna 2003).

LIKEVAIHTO/KONSERNI

Konsernin liikevaihto oli 1 582 milj. euroa (1 566 milj. euroa). Kotimaan liikevaihto oli 1 092 milj. euroa (1 079 milj. euroa). Ulkomaantoiminnan (vientä Suomesta ja ulkomaiset tytäryhtiöt) liikevaihto oli 490 milj. euroa (487 milj. euroa).

LIKEVAIHTO/EMOYHTIÖ

Valio Oy:n liikevaihto oli 1 428 milj. euroa (1 419 milj. euroa). Kotimaan liikevaihto oli 1 092 milj. euroa (1 079 milj. euroa). Viennin liikevaihto oli 336 milj. euroa (340 milj. euroa).

INVESTOINNIT

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat 95 milj. euroa (104 milj. euroa) eli 6,0 % (6,6 %) liikevaihdosta. Rakennuksiin ja maa-alueisiin investoitiin 28 milj. euroa. Kone- ja laiteinvestoinnit olivat 60 milj. euroa.

Aineettomiin hyödykkeisiin investoitiin 6 milj. euroa. Ennakkomaksuja, lähinnä koneista ja laitteista maksettiin 1 milj. euroa. Konsernin nettoinvestoinnit jäivät liiketoimintakauppojen vuoksi 6 milj. euroa tuotoksi (97 milj. euroa).

RAHOITUS

Konsernin ja emoyhtiön maksuvalmius säilyi koko tilikauden tyydyttävänä. Rahat ja pankkisaamiset sekä talletukset olivat tilivuoden päättyessä 163 milj. euroa, kun

vastaava luku oli vuoden alkaessa 58 milj. euroa. Vaihto-omaisuus oli tilikauden päättyessä 120 milj. euroa ja alussa 132 milj. euroa. Korolliset velat olivat tilikauden lopussa 224 milj. euroa ja alussa 182 milj. euroa. Nettorahoituskulut olivat 7,3 milj. euroa (4,2 milj. euroa) eli 0,5 % (0,3 %) konsernin liikevaihdosta. Nettokorkokulut olivat 7,2 milj. euroa (5,0 milj. euroa).

TULOS

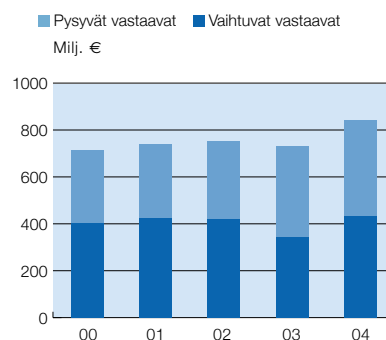
Konsernin tulos ennen satunnaisia eriä on 60,4 milj. euroa (12,5 milj. euroa). Tilivuoden verot olivat 15 milj. euroa (4 milj. euroa). Tilikauden voitto on 45 milj. euroa (8 milj. euroa).

Emoyhtiön tulos ennen satunnaisia eriä on 59 milj. euroa (12 milj. euroa). Suunnitelman mukaisten ja verotuspoistojen erotus oli 0,4 milj. euroa (-2 milj. euroa). Tehdyt poistot ovat elinkeinoverolain sallimissa maksimeissa. Tilivuoden verot olivat 19 milj. euroa (2,9 milj. euroa). Tilikauden voitto on 40 milj. euroa (7 milj. euroa).

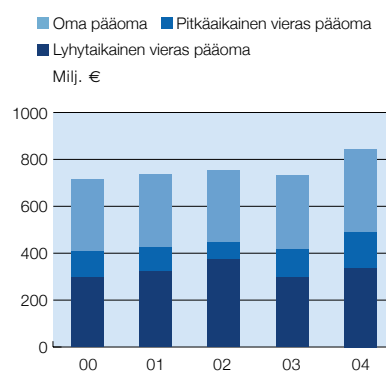
VUOSI 2005

Vuonna 2005 investoinnit laskevat selvästi vuosien 2003–2004 noin 100 miljoonan euron tasosta. Kotimaassa keskeisenä tavoitteena on kehittämissuunnitelman onnistumisen varmistaminen. Markkinatilanteen uskotaan pysyvän haasteellisena. Alkaneen vuoden operatiivisen toiminnan tuloksen ja tilityskyvyn arvioidaan jäävän alle viime vuoden tason.

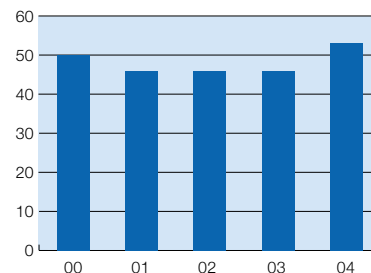
VALIO-KONSERNIN TASEEN RAKENNE, VASTAAVAA

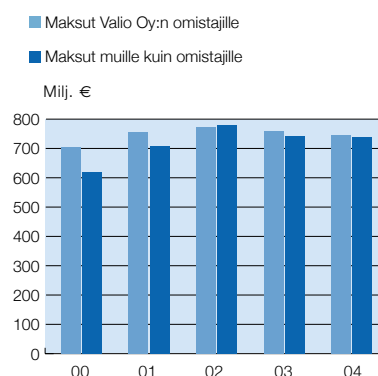
VALIO-KONSERNIN TASEEN RAKENNE, VASTATTAVAA

VALIO-KONSERNIN SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

VALIO-KONSERNIN KULUJEN JAKAUMA

Konsernin tuloslaskelma

	2004	2003
LIIKEVAIHTO	1 581 880	1 565 546
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)	-9 804	11 460
Liiketoiminnan muut tuotot	140 652	32 574
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	1 066 149	1 070 483
Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)	-126	2 908
Ulkopuoliset palvelut	36 515	33 217
	-1 102 538	-1 106 608
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	134 808	132 589
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	71 418	17 427
Muut henkilösivukulut	17 374	14 045
	-223 600	-164 061
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	51 861	46 120
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	629	11 796
Konserniliikkeen arvonalentuminen	1 111	247
Konsernireservin vähennys	-4	-82
	-53 597	-58 081
Liiketoiminnan muut kulut	-265 321	-264 097
LIIKEVOITTO	67 672	16 733
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Muilta	564	421
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	2 690	4 207
Osuus osakkuusyritysten voitoista	-46	238
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-10 503	-9 089
	-7 295	-4 223
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	60 377	12 510
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	—	-341
	—	-341
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	60 377	12 169
Tuloverot	-18 192	-6 266
Laskennalliset verot	2 641	1 787
Tilikauden voitto ennen vähemmistöosuutta	44 826	7 690
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-12	-166
KONSERNIN TILIKAUDEN VOITTO	44 838	7 856

Kaikki luvut 1 000 euroina

Konsernin tase

VASTAAVAA

31.12.2004

31.12.2003

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	3 842	4 068
Liikearvo	2 175	2 636
Muut pitkävaikutteiset menot	15 550	15 321
	<hr/>	<hr/>
	21 567	22 025
Konserniliikearvo	3 364	2 418
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	14 794	14 379
Rakennukset ja rakennelmat	141 521	126 544
Koneet ja kalusto	200 162	168 577
Muut aineelliset hyödykkeet	776	546
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	10 710	39 695
	<hr/>	<hr/>
	367 963	349 741
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	2 523	2 831
Osakkuusyritysosakkeet ja -osuudet	1 649	2 055
Muut osakkeet ja osuudet	10 336	10 358
	<hr/>	<hr/>
	14 508	15 244

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet	23 705	25 194
Keskeneräiset tuotteet	15 243	18 158
Valmiit tuotteet / tavarat	80 735	88 061
Muu vaihto-omaisuus	640	617
	<hr/>	<hr/>
	120 323	132 030
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Lainasaamiset	167	170
Muut saamiset	26	178
Laskennalliset verosaamiset	1 513	2 665
	<hr/>	<hr/>
	1 706	3 013
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	118 934	114 538
Saamiset omistusyhteisyrittäjiltä	582	598
Muut saamiset	14 107	12 429
Laskennalliset verosaamiset	5 527	5 198
Siirtosaamiset	8 732	10 949
	<hr/>	<hr/>
	147 882	143 712
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	140 270	39 751
	<hr/>	<hr/>
	140 270	39 751
Rahat ja pankkisaamiset	22 951	18 497
	<hr/>	<hr/>
	22 951	18 497
VASTAAVAA YHTEENSÄ	840 534	726 431

Kaikki luvut 1 000 euroina

VASTATTAVAA

31.12.2004

31.12.2003

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma	99 678	99 678
-------------	--------	--------

Muut rahastot	5 257	6 145
---------------	-------	-------

Edellisten tilikausien voitto	188 957	186 085
-------------------------------	---------	---------

Tilikauden voitto	44 838	7 856
-------------------	--------	-------

VÄHEMMISTÖOSUUS	—	716
-----------------	---	-----

PAKOLLISET VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset	12 449	17 386
---------------------------	--------	--------

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Lainat rahoituslaitoksilta	57 054	28 015
----------------------------	--------	--------

Laskennallinen verovelka	24 769	27 773
--------------------------	--------	--------

Muut velat	70 402	63 318
------------	--------	--------

---

	152 225	119 106
--	---------	---------

Lyhytaikainen

Lainat rahoituslaitoksilta	22 760	1 125
----------------------------	--------	-------

Saadut ennakot	193	120
----------------	-----	-----

Ostovelat	140 054	151 555
-----------	---------	---------

Velat omistusyhteisyrityksille	1 227	1 418
--------------------------------	-------	-------

Muut velat	81 649	98 089
------------	--------	--------

Siirtovelat	91 247	37 152
-------------	--------	--------

---

	337 130	289 459
--	---------	---------

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

840 534

726 431

Kaikki luvut 1 000 euroina

Konsernin rahoituslaskelma

2004 2003

LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA

Liikevoitto	67 672	16 733
Oikaisut liikevoittoon	-54 759	54 350
Käyttöpääoman muutos	42 608	-55 403
Maksetut korot ja maksut	-10 154	-8 986
Saadut osingot	564	421
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	2 585	4 361
Maksetut verot / Saadut palautukset	-10 211	2 240
Liiketoiminnan rahavirta	38 305	13 716

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

Investoinnit muihin sijoituksiin	-5	-215
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-95 026	-103 313
Luovutustulot muista sijoituksista	362	466
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	121 355	6 737
Investointien rahavirta	26 686	-96 325

KASSAVIRTA ENNEN RAHOITUSTA	64 991	-82 609
-----------------------------	--------	---------

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA

Pitkäaikaisten lainojen nostot	45 044	59 861
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-11 871	-40 473
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	1 307	1 419
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	5 086	4 515
Maksetut osingot	-4 984	-5 981
Muut	-888	-2 394
Rahoituksen rahavirta	33 694	16 947

RAHAVAROJEN MUUTOS	98 685	-65 662
--------------------	--------	---------

Rahavarat 1.1.	64 536	130 198
----------------	--------	---------

RAHAVARAT 31.12.	163 221	64 536
------------------	---------	--------

Kaikki luvut 1 000 euroina

Emoyhtiön tuloslaskelma

	2004	2003
LIIKEVAIHTO	1 427 561	1 419 477
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)	-14 592	10 147
Liiketoiminnan muut tuotot	134 286	26 444
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	947 710	963 221
Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)	-1 419	154
Ulkopuoliset palvelut	30 732	28 694
	-977 023	-992 069
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	125 492	123 765
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	71 143	16 700
Muut henkilösivukulut	14 555	11 500
	-211 190	-151 965
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	49 215	43 890
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	629	11 796
	-49 844	-55 686
Liiketoiminnan muut kulut	-240 044	-239 267
LIIKEVOITTO	69 154	17 081
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä	64	—
Tuotot osuuksista omistusyhteisyriksissä	357	113
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Muilta	560	421
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	74	39
Muilta	2 504	3 765
Arvonalentumiset sijoituksista	-3 857	-487
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-6	—
Muille	-10 149	-8 883
	-10 453	-5 032
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	58 701	12 049
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	58 701	12 049
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	447	-1 984
Tuloverot	-17 163	-6 157
Laskennalliset verot	-1 805	3 234
TILIKAUDEN VOITTO	40 180	7 142

Kaikki luvut 1 000 euroina

Emoyhtiön tase

VASTAAVAA

31.12.2004

31.12.2003

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	3 802	4 040
Liikearvo	100	—
Muut pitkävaikutteiset menot	14 898	14 309
	<hr/>	<hr/>
	18 800	18 349
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	13 465	13 064
Liittymismaksut	990	977
Rakennukset ja rakennelmat	135 093	120 130
Koneet ja kalusto	193 352	161 542
Muut aineelliset hyödykkeet	82	84
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	10 450	39 112
	<hr/>	<hr/>
	353 432	334 909
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	31 287	30 208
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä	1 004	1 177
Muut osakkeet ja osuudet	10 316	10 340
	<hr/>	<hr/>
	42 607	41 725

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	20 875	22 395
Keskeneräiset tuotteet	14 055	17 080
Valmiit tuotteet / tavarat	70 906	79 552
Muu vaihto-omaisuus	627	608
	<hr/>	<hr/>
	106 463	119 635
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	3 206	1 437
Muut saamiset	—	178
	<hr/>	<hr/>
	3 206	1 615
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	91 320	87 869
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	17 897	21 021
Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä	371	419
Muut saamiset	13 096	9 201
Laskennallinen verosaaminen	3 237	5 042
Siirtosaamiset	6 449	9 668
	<hr/>	<hr/>
	132 370	133 220
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	139 637	38 681
	<hr/>	<hr/>
Rahat ja pankkisaamiset	8 395	7 547

VASTAAVAA YHTEENSÄ

804 910

695 681

Kaikki luvut 1 000 euroina

VASTATTAVAA	31.12.2004	31.12.2003
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	99 678	99 678
Muut rahastot Vararahasto	5 984	5 984
Edellisten tilikausien voitto	120 340	118 182
Tilikauden voitto	40 180	7 142
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Poistoero	95 145	95 592
PAKOLLISET VARAUKSET	12 449	17 386
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	56 607	27 126
Muut velat	67 678	59 963
	124 285	87 089
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	20 100	—
Saadut ennakot	75	—
Ostovelat	119 148	133 730
Velat saman konsernin yrityksille	375	694
Velat omistusyhteisyriksille	512	399
Muut velat	80 715	97 335
Siirtovelat	85 924	32 470
	306 849	264 628
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	804 910	695 681

Kaikki luvut 1 000 euroina

Emoyhtiön rahoituslaskelma

2004

2003

LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA

Liikevoitto	69 154	16 107
Oikaisut liikevoittoon	-58 470	54 120
Käyttöpääoman muutos	40 266	-63 761
Maksetut korot ja maksut	-9 806	-8 781
Saadut osingot	980	535
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	2 473	3 958
Maksetut verot / Saadut palautukset	-9 182	2 348
Liiketoiminnan rahavirta	35 415	4 526

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

Investoinnit muihin sijoituksiin	-5	-4 000
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-92 983	-96 997
Luovutustulot muista sijoituksista	362	382
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	122 047	1 626
Investointien rahavirta	29 421	-98 989

KASSAVIRTA ENNEN RAHOITUSTA

64 836 -94 463

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA

Pitkäaikaisten lainojen nostot	45 044	55 005
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-10 745	-27 579
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-1 591	83
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-700	-96
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+)	50 000	3 799
Lyhytaikaisten velkojen vähennys (-)	-46 344	—
Maksetut osingot	-4 984	-5 981
Rahoituksen rahavirta	30 680	25 231

RAHAVAROJEN MUUTOS

95 516 -69 232

Rahavarat 1.1.

52 516 121 748

RAHAVARAT 31.12.

148 032 52 516

Kaikki luvut 1 000 euroina

Konsernin ja emoyhtiön liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERUSTEET

Konsernitilinpäätös sisältää ne tytäryhtiöt, joista emoyhtiö omistaa joko suoraan tai välillisesti yli 50 % äänivallasta. Kiinteistöyhtiöitä ei ole sisällytetty konsernitilinpäätökseen. Mikäli ne olisi konsolidoitu, niillä ei olisi ollut vaikutusta konsernin vapaaseen omaan pääomaan. Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmän mukaisesti. Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu konsernin sisäinen liikevaihto, sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, varastoihin sisältyvä sisäinen kate, käyttöomaisuuden sisäiset myyntituotot sekä keskinäiset saamiset ja velat.

Vaihto-omaisuus on arvostettu joko fifo-periaatteen mukaan laskettuun hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Käyttöomaisuuden poistoajat ovat arvioidun

taloudellisen pitoajan mukaiset. Tutkimus- ja tuotekehitysmenot on kirjattu kuluksi sinä kautena, jona ne ovat syntyneet. Ulkopuolisen vähemmistön osuudet konsernin tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu ja esitetty erikseen.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tilinpäätöserät on muutettu Suomen rahan määräisiksi konsernin tilikauden päättymispäivän Euroopan Keskuspankin julkaisemaan kurssiin. Näin syntynyt oman pääoman muuntoero on esitetty konsernin muussa sidotussa pääomassa. Suomalaisen konserniyhtiöiden valuuttamääräiset saatavat ja velat on muunnettu Suomen rahan määräisiksi tilikauden päättymispäivänä Euroopan Keskuspankin julkaisemaan kurssiin. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on otettu mukaan osakkuusyhtiöt, joista merkittävimmät on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä.

Liitetiedoissa esitetyt luvut ovat 1 000 euroina.

Tuloslaskelman liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2004	2003	2004	2003
1. LIIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN				
Tuoremeijerituotteet	637 299	619 926	608 473	597 880
Ravintorasvat	199 785	205 259	193 328	197 304
Juustot	449 983	455 419	373 592	380 461
Jauheet	101 060	87 014	98 661	85 902
Jäätelöt	46 811	64 056	46 773	63 990
Muut	146 942	133 872	106 734	93 940
	1 581 880	1 565 546	1 427 561	1 419 477
2. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT				
Logistiikkatuotot	17 243	14 003	14 876	11 702
Vuokratuotot	5 165	4 863	5 107	4 948
Käyttöomaisuuden myyntituotot	103 379	901	103 379	807
Muut tuotot	14 865	12 807	10 924	8 987
	140 652	32 574	134 286	26 444
3. SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot ja kulut muodostuvat seuraavista eristä:				
Finlandia Cheese Company Inc.	—	-341	—	—
	—	-341	—	—
4. SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT				
Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta. Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:				
Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot			Vuosia	
Liikearvo			5 tai 10	
Konserniliikearvo			5	
Rakennukset ja rakennelmat			5	
Koneet ja kalusto			15 tai 25	
Atk-laitteet ja -ohjelmistot			10	
Kuljetusvälineet ja eräät kylmälaitteet			5	

Tuloslaskelman liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2004	2003	2004	2003
5. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOS LISÄYS (-) / VÄHENNYS (+)				
Eläkevaraus	-3 461	570	-3 461	570
Saneerausvaraus	7 271	-9 774	7 271	-12 227
Muut pakolliset varaukset	1 127	477	1 127	506
	4 937	-8 727	4 937	-11 151

6. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

Energiakulut	28 230	26 784	27 569	26 522
Vesimaksut	8 511	8 518	8 507	8 513
Kuljetuskulut	79 283	76 167	75 223	71 220
Vuokratkulut	13 359	14 564	12 290	13 397
Kiinteistöjen ja koneiden korjaus- ja kunnossapitokulut	34 312	33 418	33 342	32 621
Markkinointikulut	47 473	48 725	36 254	40 754
Matkakulut	6 676	7 359	5 837	6 639
Tietotekniikkakulut	12 082	10 547	11 905	10 218
Hallintokulut	15 791	15 588	14 686	14 691
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	5 629	6 500	3 620	4 327
Luottotappiot	15	403	—	9
Muut kulut	13 960	15 524	10 811	10 356
	265 321	264 097	240 044	239 267

7. ARVONALENTUMISET JA ARVONALENTUMISTEN PALAUTUKSET SIIJOITUKSISTA

Konserniyhtiö Vöru Dairy Holding AS, osakkeiden arvonalennus	—	—	-3 791	—
Muut	—	—	-66	-487
	—	—	-3 857	-487

8. HENKILÖKUNNAN LUKUMÄÄRÄ KESKIMÄÄRIN

Työntekijät	2 502	2 422	2 252	2 222
Erikoiskoulutetut	829	819	759	785
Ylemmät toimihenkilöt	495	534	457	503
Toimihenkilöt	563	591	402	452
	4 389	4 366	3 870	3 962

9. HENKILÖSTÖKULUT

Palkat ja palkkiot	134 808	132 589	125 492	123 765
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	27 835	17 427	27 560	16 700
Lisävakuumus- ja indeksikorotusvastuu	43 583	—	43 583	—
Muut henkilösivukulut	17 374	14 045	14 555	11 500
	223 600	164 061	211 190	151 965

10. JOHDON PALKAT JA PALKKIOT

Hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja	1 503	1 997	652	884
---	-------	-------	-----	-----

Taseen liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2004	2003	2004	2003
11. SIIRTOSAAMISET				
Pakkaus koneiden vuokrat	821	—	821	—
Rojalit	1 131	1 011	1 131	1 011
Työterveyshuollon korvaukset	815	487	815	487
Verosaamiset	626	506	—	—
Eläkekulut	—	3 358	—	3 358
EU-tuet	458	755	458	755
Muut siirtosaamiset	4 881	4 832	3 224	4 057
	8 732	10 949	6 449	9 668
12. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	8 972	7 894	8 877	7 757
Lisäykset 1.1.–31.12.	816	1 139	789	1 120
Vähennykset 1.1.–31.12.	-83	-60	-83	—
Hankintameno 31.12.	9 705	8 973	9 583	8 877
Kertyneet poistot 1.1.	-4 904	-4 112	-4 837	-4 049
Tilikauden poisto	-959	-793	-944	-788
Kertyneet poistot 31.12.	-5 863	-4 905	-5 781	-4 837
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 842	4 068	3 802	4 040
Liikearvo				
Hankintameno 1.1.	19 039	16 242	—	—
Lisäykset 1.1.–31.12.	100	2 800	100	—
Hankintameno 31.12.	19 139	19 042	100	—
Kertyneet poistot 1.1.	-16 403	-16 242	—	—
Tilikauden poisto	-561	-164	—	—
Kertyneet poistot 31.12.	-16 964	-16 406	—	—
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 175	2 636	100	—
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	55 345	45 707	49 253	42 346
Lisäykset 1.1.–31.12.	6 773	9 727	5 090	6 914
Vähennykset 1.1.–31.12.	-253	-7	-253	-7
Hankintameno 31.12.	61 865	55 427	54 090	49 253
Kertyneet poistot 1.1.	-37 607	-33 513	-34 944	-31 321
Tilikauden poisto	-5 344	-4 175	-4 248	-3 623
Kertyneet poistot 31.12.	-42 951	-37 688	-39 192	-34 944
Kirjanpitoarvo 31.12.	18 914	17 739	14 898	14 309
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	24 931	24 443	18 800	18 349

Taseen liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2004	2003	2004	2003
13.AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	14 379	13 743	14 041	13 396
Lisäykset 1.1.–31.12.	682	1 008	681	954
Vähennykset 1.1.–31.12.	-267	-372	-267	-309
Hankintameno 31.12.	14 794	14 379	14 455	14 041
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 794	14 379	14 455	14 041
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	344 783	328 277	333 070	316 556
Lisäykset 1.1.–31.12.	37 866	19 598	37 149	16 966
Vähennykset 1.1.–31.12.	-9 429	-3 093	-9 429	-452
Hankintameno 31.12.	373 220	344 782	360 790	333 070
Kertyneet poistot 1.1.	-218 238	-205 129	-212 940	-200 307
Tilikauden poisto	-13 461	-13 109	-12 757	-12 633
Kertyneet poistot 31.12.	-231 699	-218 238	-225 697	-212 940
Kirjanpitoarvo 31.12.	141 521	126 544	135 093	120 130
Koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	609 916	568 834	588 177	535 819
Lisäykset 1.1.–31.12.	79 161	55 671	77 719	52 477
Vähennykset 1.1.–31.12.	-14 924	-14 581	-14 645	-119
Hankintameno 31.12.	674 153	609 924	651 251	588 177
Kertyneet poistot 1.1.	-440 568	-412 675	-426 551	-399 705
Tilikauden poisto	-32 647	-28 126	-31 266	-26 846
Kertyneet poistot 31.12.	-473 215	-440 801	-457 817	-426 551
Kirjanpitoarvo 31.12.	200 938	169 123	193 434	161 626
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	39 703	20 857	39 112	20 546
Lisäykset 1.1.–31.12.	10 631	37 108	10 342	36 554
Siirrot valmiisiin	-39 535	-18 270	-38 915	-17 988
Siirrot kuluihin	-89	—	-89	—
Hankintameno 31.12.	10 710	39 695	10 450	39 112
Kirjanpitoarvo 31.12.	10 710	39 695	10 450	39 112
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	367 963	349 741	353 432	334 909
Tilivuoden suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	-52 972	-46 367	-49 215	-43 890
Kirjanpitoarvosta 31.12. tuotantokoneiden ja -kaluston osuus	175 011	149 750	169 319	143 465

14. KONSERNIN JA EMOYHTIÖN OMISTAMAT YRITYKSET

KONSERNIYRITYKSET

	Konsernin omistus- ja äänivalta osuus-%	Emoyhtiön omistus- ja äänivalta osuus-%
Jäätelöyhtymä Oy, Helsinki	100,0	100,0
N.V. Valio - Vache Bleue S.A., Belgia *	100,0	100,0
Frigo-Way S.P.R.L., Belgia	100,0	0,0
Vache Bleue S.A.R.L., Ranska	100,0	0,0
Pakkasukko Oy, Helsinki	100,0	100,0
Smeds & Co Oy, Helsinki	100,0	100,0
UAB Valio International, Liettua	100,0	100,0
Valio Eesti AS, Viro	100,0	100,0
Võru Dairy Holding AS, Viro	100,0	100,0
Võru Juust AS, Viro	99,3	0,0
Valio International (Poland) Ltd, Puola	100,0	100,0
Finlandia Cheese Inc.	100,0	0,0
Valio Nord Oy, Helsinki	100,0	100,0
Valio Sverige AB, Ruotsi	100,0	100,0
ZAO Valio St. Petersburg, Venäjä	100,0	100,0
SIA Valio International, Latvia	100,0	100,0

* Konserniyhtiö Smeds & Co Oy omistaa yhden osakkeen.

OMISTUSYHTEYSYRITYKSET OSAKKUUSYRITYKSET

Haapaveden Ympäristöpalvelut Oy	40,5	40,5
Pakastamo Oy, Helsinki	50,0	50,0
Suomen NP-Kierrätys Oy, Helsinki	25,0	25,0
Yoplait Valio Nord AB, Ruotsi	50,0	50,0

KIINTEISTÖYHTIÖT

			Yhtiön oma pääoma	Viimeksi laaditun tilinpäätöksen voitto / tappio
Asunto Oy Vuorikummuntie 9, Helsinki	100,0	100,0	459	4
Kiinteistö Oy Hiirakkotie 6, Vantaa	100,0	100,0	139	—
Kiinteistö Oy Pähkinämetsä, Vantaa	100,0	100,0	462	—
Kiinteistö Oy Pähkinäpolku, Vantaa	100,0	100,0	269	—
Kiinteistö Oy Tehontie 31, Kouvola	100,0	100,0	390	—
Kiinteistö Oy Pupuhuhta, Jyväskylä	49,2	49,2	4	—
Kiinteistö Oy Teollisuusneliö, Haapavesi	39,0	39,0	129	—

Taseen liitetiedot

15. SIJOITUKSET EMOYHTIÖSSÄ

	Osakkeet konserni- yritykset	Osakkeet omistusyhteis- yhteisyritykset	Osakkeet muut
Hankintameno 1.1.2004	61 193	1 177	13 243
Lisäykset	5 002	4	—
Siirto omistusyhteisyrityksistä	177	—	—
Vähennykset	-309	-177	-71
Hankintameno 31.12.2004	66 063	1 004	13 172
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2004	-39 654	—	-3 139
Arvonalennusten palautukset 31.12.2004	4 878	—	283
Kirjanpitoarvo 31.12.2004	31 287	1 004	10 316

16. SIJOITUKSET KONSERNISSA

	Osakkeet konserni- yritykset	Osakkeet omistusyhteis- yhteisyritykset	Osakkeet muut
Hankintameno 1.1.2004	2 831	2 090	13 497
Lisäykset	—	65	49
Vähennykset	-308	-471	-71
Hankintameno 31.12.2004	2 523	1 684	13 475
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2004	—	-35	-3 139
Kirjanpitoarvo 31.12.2004	2 523	1 649	10 336

	KONSERNI		EMO	
	2004	2003	2004	2003
17. SAAMISET SAMAN KONSERNIN YRITYKSILTÄ				
Myyntisaamiset	—	—	17 132	20 935
Muut saamiset	—	—	—	21
Lainasaamiset	—	—	3 971	1 502
	—	—	21 103	22 458

18. SAAMISET OMISTUSYHTEISYRITYKSILTÄ

Myyntisaamiset	582	598	371	419
----------------	-----	-----	-----	-----

19. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET

Osakepääoma 1.1.2004 / 1.1.2003	99 678	99 678	99 678	99 678
Osakepääoma 31.12.	99 678	99 678	99 678	99 678
Muut rahastot / vararahasto 1.1.2004 / 1.1.2003	6 145	8 539	5 984	5 984
Ulkomaisten tytäryhtiöiden oman pääoman kurssiero	-888	-2 394	—	—
Muut rahastot / vararahasto 31.12.	5 257	6 145	5 984	5 984
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	193 941	192 066	125 324	124 163
Osingonjako	-4 984	-5 981	-4 984	-5 981
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	188 957	186 085	120 340	118 182
Tilikauden voitto	44 838	7 856	40 180	7 142
Oma pääoma 31.12.	338 730	299 764	266 182	230 986

	KONSERNI		EMO	
	2004	2003	2004	2003
20. JAKOKELPOISET VARAT				
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	188 957	186 085	120 340	118 182
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoeroista omaan pääomaan siirretty osuus	-70 491	-67 997	—	—
Tilikauden voitto	44 838	7 856	40 180	7 142
	<u>163 304</u>	<u>125 944</u>	<u>160 520</u>	<u>125 324</u>
21. PAKOLLISET VARAUKSET				
Eläkevaraus	4 590	1 129	4 590	1 129
Saneerausvaraus	7 859	15 130	7 859	15 130
Muut pakolliset varaukset	—	1 127	—	1 127
	<u>12 449</u>	<u>17 386</u>	<u>12 449</u>	<u>17 386</u>
22. LASKENNALLISET VEROVELAT JA -SAAMISET				
Laskennalliset verosaamiset Jaksotuseroista	7 040	7 863	3 237	5 042
Laskennalliset verovelat				
Tilinpäätössiirroista	24 738	27 721	—	—
Jaksotuseroista	31	52	—	—
	<u>24 769</u>	<u>27 773</u>	<u>—</u>	<u>—</u>
23. VELAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT VIIDEN VUODEN TAI SITÄ PITEMMÄN AJAN KULUTTUA				
Rahalaitoslainat	—	700	—	—
24. SIIRTOVELAT				
Eläkkeet	43 583	—	43 583	—
Korot	3 822	3 596	3 773	3 596
Lomapalkkavaraukset sosiaalikuluihin	20 070	18 985	19 936	18 893
Myönnetyt alennukset	1 572	1 671	502	338
Palkat sosiaalikuluihin	4 682	4 915	3 446	3 619
Rojalit	868	879	868	873
Sosiaalivakuutusmaksut	687	84	687	84
Muut siirtovelat	15 963	7 022	13 129	5 067
	<u>91 247</u>	<u>37 152</u>	<u>85 924</u>	<u>32 470</u>
25. VELAT SAMAN KONSERNIN YRITYKSILLE				
Ostovelat	—	—	101	125
Muut velat	—	—	274	570
	<u>—</u>	<u>—</u>	<u>375</u>	<u>695</u>

Taseen liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2004	2003	2004	2003
26. VELAT OMISTUSYHTEYSYRITYKSILLE				
Ostovelat	1 227	1 418	512	399
27. VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET				
Omasta toiminnasta				
Kiinnitysvakuudet	129 566	130 433	127 649	129 155
Pantit	16 024	16 201	14 746	14 923
Takaukset	34 058	33 937	34 036	33 908
Leasingvastuut	10 528	11 820	9 566	10 093
Konserniin kuuluvien yritysten puolesta	—	—	5 015	5 718
Muiden puolesta	4 456	2 522	4 392	2 458
Omasta toiminnasta	190 176	192 391	185 997	188 079
Konserniin kuuluvien yritysten puolesta	—	—	5 015	5 718
Muiden puolesta	4 456	2 522	4 392	2 458
	<u>194 632</u>	<u>194 913</u>	<u>195 404</u>	<u>196 255</u>

Emoyhtiön voitonjakoehdotus

Konsernitaseen mukaiset jakokelpoiset varat 31.12.2004 ovat 163 304 000 €

Emoyhtiön jakokelpoiset varat taseen 31.12.2004 mukaan ovat:

Edellisten tilikausien voittovarot	120 339 889,54 €
Tilikauden voitto	40 179 545,17 €
<hr/>	
Yhteensä	160 519 434,71 €

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkona jaetaan
4 % osakkeen nimellisarvosta eli 136 € osakkeelta 3 987 112,00 €

Osingonjako tilikauden voittovaroista 3 987 112,00 €
Siirretään edellisten tilikausien voittovaroihin 36 192 433,17 €

Yhteensä 40 179 545,17 €

Mikäli yhtiökokous hyväksyy edellä olevat ehdotukset, yhtiön oma pääoma on seuraava:

Osakepääoma	99 677 800,00 €
Vararahasto	5 984 101,53 €
Edellisten tilikausien voittovarot	160 519 434,71 €

Oma pääoma yhteensä 266 181 336,24 €

Helsinki 9.3.2005

Kari Inkinen

Tauno Uitto

Harry Salonaho
toimitusjohtaja

Juhani Hörkkö

Esa Juntunen

Tilintarkastuskertomus

VALIO OY:N OSAKKEENOMISTAJILLE

Olemme tarkastaneet Valio Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2004. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys jakokelpoisten varojen käsittelyä on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 9. päivänä maaliskuuta 2005

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Markku Marjomaa
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Olemme tutustuneet tilinpäätökseen ajalta 1.1.–31.12.2004 sekä tilintarkastuskertomukseen.

Puollamme tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja konsernitaseen vahvistamista ja yhdyimme hallituksen ehdotukseen voiton käyttämisestä.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa Seppo Hakola, Hannu Kainu, Merja Keisala, Matti Lehtinen, Sauli Lähteenmäki, Jaakko Rouhiainen ja Onni Törrönen.

Helsingissä maaliskuun 10. päivänä 2005.

Hallintoneuvoston puolesta

Seppo Hakola
puheenjohtaja

Valio Oy:n omistajat 31.12.2004

Valio Oy on suomalaisten maidontuottajien yritys. Valion omistajina ovat maidontuottajien maidon keräilyä tai jalostusta harjoittavat yhteisöt. Jalostettavan raaka-aineen Valio saa ensisijaisesti yritykseen sitoutuneiden osuuskuntien maidontuottajilta.

Valion omistajahallinnon muodostavat yhtiökokous, hallituneuvosto, hallitus ja toimintojen johtokunnat.

		Osakkeita
OSAKKAAN NIMI	KOTIPAIKKA	3 400 €/kpl
Alueosuuskunta Promilk	Lapinlahti	3 125
Evijärven Osuusmeijeri	Evijärvi	42
* Hirvijärven Osuusmeijeri	Jalasjärvi	46
* Hämeenlinnan Osuusmeijeri	Hämeenlinna	1
Härmän Seudun Osuusmeijeri	Alahärmä	82
Kainuun Osuusmeijeri	Sotkamo	898
* Kaustisen Osuusmeijeri	Kaustinen	1
Keski-Pohjan Juustokunta	Toholampi	1 271
Keski-Suomen Maitokunta	Jyväskylä	1 458
Kortesjärven Osuusmeijeri	Kortesjärvi	37
* Kuusamon Osuusmeijeri	Kuusamo	265
Kyrönmaan Osuusmeijeri	Isokyrö	124
* Laaksojen Maitokunta	Ylivieska	1
Liperin Osuusmeijeri	Liperi	162
Nurmeksen Osuusmeijeri	Nurmes	626
Osuuskunta Idän Maito	Joensuu	2 877
Osuuskunta Lapin Maito	Rovaniemi	696
Osuuskunta Maito-Aura	Turku	1 964
Osuuskunta Maitojaloste	Seinäjoki	2 762
* Osuuskunta Maitokolmio	Toholampi	244
* Osuuskunta Maitomaa	Suonenjoki	290
Osuuskunta Maito-Pirkka	Tampere	1 729
Osuuskunta Normilk	Jyväskylä	5
Osuuskunta Pohjolan Maito	Haapavesi	2 981
* Osuuskunta Satamaito	Pori	348
Osuuskunta Tuottajain Maito	Riihimäki	7 250
* Paavolan Osuusmeijeri	Ruukki	32
Osakkaita yhteensä 27		29 317

Osakepääoma yhteensä 99 677 800 €

* Ei liikesuhteessa Valion kanssa

Toimintojen johtokunnat 1.1.2005

Valion hallituneuvosto asettaa toimintoihin luottamushenkilöistä koostuvat johtokunnat valvomaan omistajien etua. Maidontuottajien lisäksi johtokunnissa on henkilöstön edustus. Johtokunta seuraa Valion yleistä kehitystä sekä oman liiketoimintonsa toimintaa, taloutta ja investointeja.

TUOTANTO

	EROVUOROSSA
Juhani Hörkkö, pj.	2005
Tauno Uitto, varapj.	2005
Seppo Hakola	2005
Maija-Leena Heiniö	2005
Jouko Kärki ¹⁾	2005
Matti Lehtinen	2006
Martti Mustonen	2006
Jaakko Männistö	2006
Jukka Paananen	2006
Mauri Penttilä	2005
Kari Piironen	2006
Matti Siitonen	2005

MATERIAALITOIMINNOT

Esa Juntunen, pj.	2005
Juhani Hörkkö, varapj.	2005
Hannu Kainu	2006
Juha Kantoniemi	2006
Tapio Hytönen	2005
Jukka Kalliokoski ¹⁾	2005
Pekka Lestinen	2005
Tapio Malmiharju	2006
Markku Pajunen	2006
Jaakko Rouhiainen	2006
Pentti Santala	2005
Onni Törrönen	2006
Pentti Vartiainen	2006

KOTIMAAN MYYNTI JA MARKKINOINTI

Tauno Uitto, pj.	2005
Esa Juntunen, varapj.	2005
Merja Keisala	2005
Kimmo Kemppainen	2005
Raimo Kielessä	2006
Harri Laamanen	2005
Esa Leskelä	2006
Sauli Lähteenmäki	2005
Osmo Oinonen	2006
Reino Parkko	2005
Antti Rauhamaa	2006
Matti Romppanen	2006
Juha Tuikkanen ¹⁾	2005

¹⁾ Henkilöstön edustaja

Raportin vertailu GRI-suositukseen

GRI SISÄLTÖ -INDEKSI		GRI:N SOVELTAMINEN JA SIVUNUMERO RAPORTISSA
1	Visio ja strategia	
1.1	● Visio ja strategia	4–5, 8
1.2	● Toimitusjohtajan katsaus	5
2	Yritysprofiili	
2.1	● Raportoivan yrityksen nimi	6
2.2	● Tärkeimmät tuotteet ja palvelut	7, 15–20
2.3	● Operatiivinen rakenne	8, 34, 36
2.4	● Liiketoiminta-alueet	7, 34, 36
2.5	● Toimintojen maantieteellinen sijainti	7, 16, 36
2.6	● Yritysmuoto ja omistajat	9, 57
2.7	● Markkinat	5, 7, 9, 19–20
2.8	● Organisaation toiminnan laajuus	7, 19–20
2.9	● Sidosryhmät	9–10
	Raportoinnin laajuus ja raportointiperiaatteet	
2.10	● Yhteyshenkilöt	liite 2
2.11	● Raportointiajanjakso	6
2.12	● Edellisen raportin julkaisemisajankohta	6
2.13	● Laskentakokonaisuus ja siihen liittyvät rajoitteet	6
2.14	● Muutokset laskentakokonaisuudessa	6
2.15	● Yhdistelyperiaatteet	6
2.16	● Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa	6
2.17	● GRI:n soveltaminen	6
2.18	● Kustannusten laskentaperiaatteet	
2.19	● Laskentaperiaatteiden muutokset	
2.20	● Sisäinen laadunvarmistus	8, 13–14
2.21	● Ulkoinen varmennus <small>Kommentti: raportin taloudelliset tunnusluvut varmennettu, muilta osin ei ulkoista varmennusta</small>	6
2.22	● Lisätiedot	liite 2
3	Hallintokäytännöt ja johtamisjärjestelmät	
3.1–3.8	● Hallintotapa, arvot ja missio	4, 7–8
3.9–3.12	● Sidosryhmät	9–10
	Politiikat ja hallintojärjestelmät	
3.13	● Varovaisuuden periaatteen soveltaminen <small>Kommentti: raportoitu toimintajärjestelmä, tuoteturvallisuusperiaatteet, terveysvaikutteisten tuotteiden kriteerit, ympäristöperiaatteet, valiolaisen maidon tuotantoperiaatteet sekä henkilöstön turvallisuuden toimintaperiaatteet</small>	13–14, 16, 24, 26
3.14	● Vapaaehtoiset aloitteet ja sitoumukset	
3.15	● Jäsenyydet	9–10, 28–29
3.16	● Toimittajaketjun hallinta ja tuotevastuu	13–14, 16, 20
3.17	● Väilliset vaikutukset	31–32
3.18	● Toiminnan muutoksia koskevat päätökset	5, 7, 16
3.19	● Ohjelmat ja menettelyt yhteiskuntavastuun suorituskyvyn parantamiseksi	7–8
3.20	● Sertifioitujen johtamisjärjestelmien kattavuus	8
	Taloudellinen vastuu <small>Kommentti: lisätietoja yhteiskuntavastuuraportin yhteydessä olevassa tiilipäätöksessä</small>	
EC1	● Liikevaihto	11, 36
EC2	● Markkinoiden maantieteellinen jakauma	11, 36–38
EC3	● Hankittujen tavaroiden, materiaalien ja palveluiden ostot <small>Kommentti: raportoitu vain ostot toimittajilta</small>	11
EC4	● Sopimusehtojen mukaan maksetut hankinnat	
EC5	● Maksetut palkat ja henkilöstökulut	11, 22–23

SELITYKSET

- : Raportoitu GRI:n mukaisesti
- : Raportoitu osittain GRI:n mukaista
- : Ei raportoitu 2004

Avaintunnuksluvut kirjoitettu normaaliilla tekstityyppillä
Täydentävät tunnusluvut kirjoitettu kursivilla

EC6	● Maksetut korot ja osingot	11
EC7	● Jakamattomat voittovarot	55
EC8	● Maksetut verot	11
EC9	● Saadut avustukset	
EC10	● Tuki yleishyödyllisille yhteisöille Kommentti: summaa ei raportoitu	10
EC13	● <i>Epäsuorat taloudelliset vaikutukset</i>	11, 31–32

Ympäristövastuu

EN1	● Materiaalien kulutus	26
EN2	● Kierrätetyn materiaalin kulutus	27–29
EN3	● Välittömän energiankulutus	26
EN4	● Välillinen energiankulutus	
EN5	● Vedenkulutus	27
EN6	● Omistetut ja hallinnoidut alueet	
EN7	● Vaikutus luonnon monimuotoisuuteen	
EN8	● Kasvihuonekaasujen päästöt	26
EN9	● Otsonikatoa aiheuttavien aineiden käyttö ja päästöt Kommentti: raportoitu käytön prosenttiosuudet	26–27
EN10	● Muut päästöt ilmaan	26–27
EN11	● Jätteet	26–27
EN12	● Päästöt vesistöihin	26–27
EN13	● Kemikaali-, öljy- ja muut vuodot vesistöihin	28
EN14	● Päätuotteiden ja palvelujen ympäristövaikutukset Kommentti: raportoitu logistiikan ja pakkausten osalta	28–29
EN15	● Tuotteiden kierrätettävyys Kommentti: raportoitu pakkauskäytännön osalta	28–29
EN16	● Määräystenmukaisuus	26
EN17	● Uusiutuvien energiamuotojen käyttö ja energiatehokkuus	26
EN22	● Veden kierrätys	27
EN33	● Toimittajien ympäristövaikutukset	28–29
EN34	● Kuljetusten ympäristövaikutukset	29

Sosiaalinen vastuu

LA1	● Työvoima	22
LA2	● Uudet työpaikat ja vaihtuvuus	22
LA3	● Järjestäytymisaste	
LA4	● Uudelleenjärjestelytilanteet	
LA5	● Työperäisten vahinkojen ja sairauksien kirjaamiskäytäntö	23–24
LA6	● Työsuojelutoimikunnat	24
LA7	● Tapaturmat, poissaolot ja kuolemantapaukset	23–24
LA8	● HIV/AIDS	
LA9	● Koulutuspäivät Kommentti: raportoitu kustannukset yhteensä ja per työntekijää	22–23
LA10	● Tasa-arvopolitiikka ja -ohjelma	23
LA11	● Ylin johto	34
LA12	● Työntekijöiden lisäetuuudet Kommentti: raportoitu sanallisesti palkitsemis- ja virkistystoiminnasta	22–23
LA17	● Erityisohjelmat ammatilliseen kehittämiseen Kommentti: raportoitu sanallisesti Oppiva johtajuus -valmennus	22
HR1–HR7 ja SO1–SO3	● Ihmisoikeuksia, paikallisyhteisövaikutuksia, lahjontaa ja poliittista vaikuttamista koskevat periaatteet	
PR1–PR3	● Tuotevastuu	13–16
PR8	● Kuluttajatytyväisyys ja -palvelut	17
PR9	● Markkinointiviestintään liittyvät periaatteet (myös muu viestintä)	10, 17

Liite 2 Yhteiskuntavastuun yhteyshenkilöitä

Valion puhelinnumero kaikkialta Suomesta soitetuna on 010 38 1121. Sähköpostiosoite on etunimi.sukunimi@valio.fi.

Yhteiskuntavastuuraportin koordinointi:

Valio Oy
Viestintäjohtaja Pia Kontunen
PL 10
00390 HELSINKI

Taloudellisen vastuun tunnusluvut

Antero Riihikallio
talousjohtaja

Ympäristövastuun tunnusluvut

Janne Sahlstein
ympäristöpäällikkö

Sosiaalisen vastuun tunnusluvut

Lasse Lintilä
henkilöstöjohtaja

Maidontuotanto Suomessa

Eeva Brofeldt
alkutuotantopäällikkö

Valio-konsernin osoitteita

VALIO OY PÄÄKONTTORI

PL 10
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio (09) 562 5068
Internet: www.valio.fi

VALIO OY TUTKIMUS JA TUOTEKEHITYS

PL 30
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 4
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 3019

VALIO OY MARKKINOINTI

PL 10
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2509

VALIO OY KOTIMAAN MYYNTI

PL 10
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2209

MYYNIN TOIMIPAIKAT

Valio Oy Helsingin myynti

PL 10
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2631

Valio Oy Jyväskylän myynti

PL 177
40351 JYVÄSKYLÄ
Käyntiosoite: Laukaantie 9 A
Puhelin 010 381 122
Telekopio 010 381 3900

Valio Oy Oulun myynti

PL 351
90101 OULU
Käyntiosoite: Kangaskontiontie 2
Puhelin 010 381 128
Telekopio 010 381 5606

Valio Oy Tampereen myynti

PL 60
33101 TAMPERE
Käyntiosoite: Vihiojantie 3
Puhelin 010 381 124
Telekopio 010 381 4304

Valio Oy Turun myynti

PL 120
20101 TURKU
Käyntiosoite: Rieskalähteentie 70
Puhelin 010 381 125
Telekopio 010 381 4752

VALIO OY TUOTANTO

PL 10
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2385

**TUOTANTOLAITOKSET
SUOMESSA****Haapaveden tehdas**

Teollisuustie 4
86600 HAAPAVESI
Puhelin 010 381 133
Telekopio 010 381 6160

Helsingin tehdas

PL 60
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 3
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2737

Joensuun tehdas

Meijerintie 1
80100 JOENSUU
Puhelin 010 381 132
Telekopio 010 381 5949

Jyväskylän meijeri

PL 12
40351 JYVÄSKYLÄ
Käyntiosoite: Laukaantie 9
Puhelin 010 381 122
Telekopio 010 381 3701

Kaitsorin tehdas

Riksättan 850
66710 KAITSOR
Puhelin 010 381 155
Telekopio 010 381 6409

Lapinlahden tehdas

PL 38
73101 LAPINLAHTI
Käyntiosoite: Juustolantie
Puhelin 010 381 130
Telekopio 010 381 5364

Oulun meijeri

PL 534
90101 OULU
Käyntiosoite: Kangaskontiontie 2
Puhelin 010 381 128
Telekopio 010 381 5602

Riihimäen meijeri

PL 116
11101 RIIHIMÄKI
Käyntiosoite: Meijerintie 6
Puhelin 010 381 123
Telekopio 010 381 4206

Seinäjoen tehdas

PL 337
60101 SEINÄJOKI
Käyntiosoite: Osmankatu 2
Puhelin 010 381 127
Telekopio 010 381 5142

Suonenjoen tehdas

77600 SUONENJOKI
Puhelin 010 381 135
Telekopio 010 381 5499

Tampereen meijeri

PL 60
33101 TAMPERE
Käyntiosoite: Vihiojantie 3
Puhelin 010 381 124
Telekopio 010 381 4370

Toholammin tehdas

PL 34
69301 TOHOLAMPI
Puhelin 010 381 141
Telekopio 010 381 6340

Turenjin tehdas

PL 45
14201 TURENKI
Käyntiosoite: Koulutie 3
Puhelin 010 381 131
Telekopio 010 381 5717

Vantaan tehdas

PL 90
00039 VALIO
Käyntiosoite: Fazerintie 2
Puhelin 010 381 138
Telekopio 010 381 3698

Äänekosken tehdas

Valiontie 9
44100 ÄÄNEKOSKI
Puhelin 010 381 160
Telekopio 010 381 6529

VALIO OY**MATERIAALITOIMINNOT**

PL 50
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 3
00370 HELSINKI
Puh. 010 381 121
Telekopio 010 381 2089

VALIO OY
KANSAINVÄLINEN MYYNTI

PL IO
00039 VALIO
Käyntiosoite: Meijeritie 6,
00370 HELSINKI
Puhelin 010 381 121
Telekopio 010 381 2512

VALIO OY:N TYTÄRYHTIÖT

Finlandia Cheese Inc.
2001 Route 46
Suite 303
Parsippany, NJ 07054, USA
Puhelin +1 973 316 6699
Telekopio +1 973 316 6609
www.finlandiacheese.com

VALIO EESTI AS

Toimisto:

Sõpruse pst 155,
EE13417 Tallinn, ESTONIA
Puhelin +372 6 285 575
Telekopio +372 6 285 590
e-mail valio@valio.ee
www.valio.ee

Meijeri:

Laeva Meijerei
Laeva vald
EE2463 Tartumaa
ESTONIA
Puhelin +372 7 301 660
Telekopio +372 7 301 662

Tehdas:

AS Võru Juust
Pikk tn. 23
65604 Võru
ESTONIA
Puhelin +372 7 821 028
Telekopio +372 7 821 345
e-mail vjuust@vjuust.ee
vjuust.havera.ee

SIA VALIO INTERNATIONAL

Bauskas Iela 180
LV-1004 Riga
LATVIA
Puhelin +371 7 066 876
Telekopio +371 7 066 876
e-mail: rpk-valio@apollo.lv

UAB VALIO INTERNATIONAL

Laisvės al. 2-1
LT-44215 Kaunas, LITHUANIA
Puhelin +370 37 22 1331
Telekopio +370 37 202 478
e-mail valiolt@takas.lt
www.valio.lt

ZAO VALIO ST. PETERSBURG

Vasiljevski Ostrov 18. linia d. 47
199178 St. Petersburg, RUSSIA
Puhelin +7 812 327 7887
Telekopio +7 812 325 8545
www.valio.spb.ru

Moskovian toimisto:

Valio Moscow Office
Korovij val 7
Korpus 1
Office 32
117049 Moscow, RUSSIA
Puhelin +7 095 771 6910
Telekopio +7 095 771 6911
e-mail valiomt@dol.ru

VALIO SVERIGE AB

PO Box 10094, Arenavägen 27, 5 tr.
S-121 27 Stockholm-Globen
SVERIGE
Puhelin +46 8 725 5150
Telekopio +46 8 725 5151
www.valio.se

VALIO-VACHE BLEUE S.A.

Grand Route 552
B-1428 Lillois-Witterzee
BELGIUM
Puhelin +32 6789 4946
Telekopio +32 6721 8215
e-mail info@valio-vachebleue.com
www.valio-vachebleue.com

EDUSTUSTO

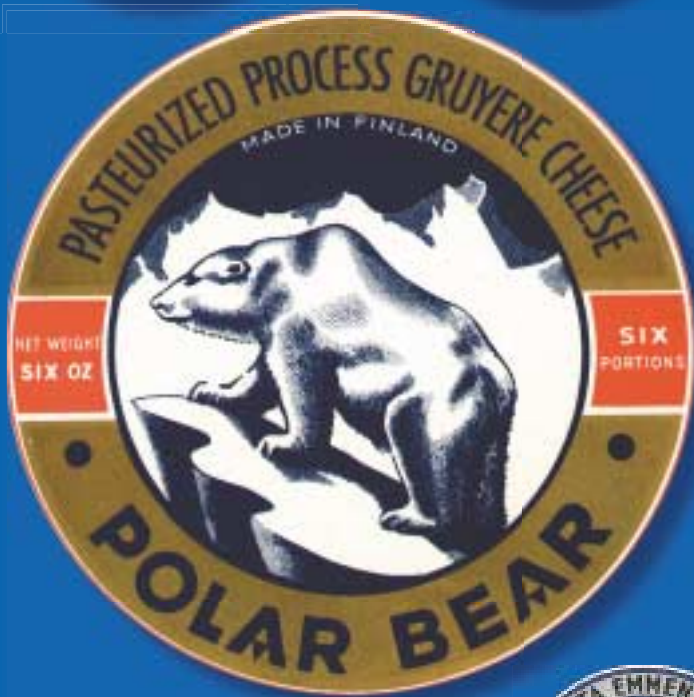
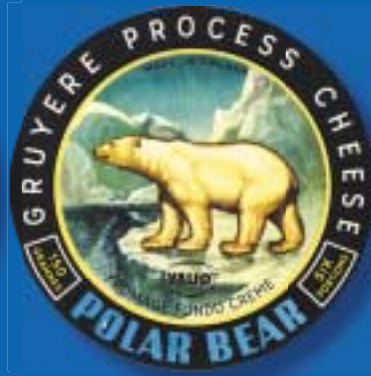
Valio Ltd. Shanghai Representative
Office
Unit 1401 Office Tower
Shanghai Times Square
93 Huaihai Zhong Road
Shanghai 20021
P.R. CHINA
Puhelin +86 21 639 10381/10382
Telekopio +86 21 639 10383

VALION OSAKKUUSYRITYS

Yoplait Valio Nord AB
PO Box 10094, Arenavägen 2, 5 tr.
S-121 27 Stockholm-Globen, SVERIGE
Puhelin +46 8 725 54 00
Telekopio +46 8 725 54 01

Ulkoasu: Teemu Ollikainen, Viestintätoimisto Pohjoisranta
Paino: Edita, 2004
Paperi: Gallerie Art silk 250 g/m² (kanssi) Gallerie Art silk 130 g/m² (sisus)

*Hyvää alusta alkaen.
Seuraavatkin sata vuotta.*

